

Mišljenje studenata završne godine Učiteljskog studija o kompetenciji vođenja nastave glazbene kulture u prva tri razreda osnovne škole

Škoc, Lucija

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:944851>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-26**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE**

**LUCIJA ŠKOC
DIPLOMSKI RAD**

**MIŠLJENJE STUDENATA ZAVRŠNE
GODINE UČITELJSKOG STUDIJA O
KOMPETENCIJI VOĐENJA NASTAVE
GLAZBENE KULTURE U PRVA TRI
RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE**

Zagreb, rujan 2020.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE
(Zagreb)**

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: **Lucija Škoc**

TEMA DIPLOMSKOG RADA: **Mišljenje studenata završne godine učiteljskog studija o kompetenciji vođenja nastave Glazbene kulture u prva tri razreda osnovne škole**

MENTOR: **Diana Atanasov Piljek, viša predavačica**

Zagreb, rujan 2020.

SAŽETAK

Jedna od umjetnosti kojom smo okruženi tijekom cijelog svojeg života jest glazba i upravo je zato važno steći osnovna znanja o njoj. Službeno glazbeno obrazovanje započinje u prvom razredu osnovne škole, iako razvoj glazbenih kompetencija u djece započinje od njihova rođenja. Kako bi učenici sudjelovali u kvalitetnoj nastavi Glazbene kulture, njihovim učiteljima, tijekom učiteljskog obrazovanja, treba biti osigurano dobro glazbeno obrazovanje i odgoj te moraju steći potrebne glazbene kompetencije. Učitelji razredne nastave trebaju vladati osnovama glazbene pismenosti što se stječe kontinuiranim radom i ulaganjem puno truda i napora. Kako bi se prikazala i ispitala važnost posjedovanja tih kompetencija, provedeno je istraživanje sa 172 studenata završne godine Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i to iz tri grada, podružnice fakulteta: Zagreba, Čakovca i Petrinje. Kako bi se ispitalo njihovo mišljenje o vlastitim glazbenim kompetencijama koristio se on line anketni upitnik *Mišljenje studenata završne godine učiteljskog studija o kompetenciji vođenja nastave Glazbene kulture u prva tri razreda osnovne škole*. Konstruiran je upitnik s odgovorima tipa Likertove skale koji ispituje kompetencije. Studente se ispitivalo o kompetenciji sviranja instrumenta, samostalnog čitanja novog notnog primjera, analize sastavnica skladbi za slušanje, o samostalnom i točnom pjevanju, o kompetenciji samostalnog planiranja i izvođenja sata nastave Glazbene kulture, o sigurnosti u osobne glazbene kompetencije i utjecaju metodičkog i glazbenog znanja stečenog tijekom studija na glazbene kompetencije. Analizom rezultata istraživanja ustanovilo se da su studenti zadovoljni svojim kompetencijama potrebnim za uspješno vođenje nastave Glazbene kulture.

Ključne riječi: glazbene kompetencije studenata, nastava Glazbene kulture, osnovnoškolsko obrazovanje

SUMMARY

One of the arts we are surrounded by throughout our lives is music and that is why a basic knowledge about it is important. Formal music education begins in the first grade of elementary school, although the development of musical competencies in children begins from their birth. In order for students to participate in quality teaching of Music, their teachers, during teacher education, should be provided with good music education and upbringing and they also need to gain musical competencies. Classroom teachers need to master the basics of music literacy, which is acquired through continuous work and investing a lot of effort. To show and examine the importance of possessing these competencies, a study with 172 final year students of the Faculty of Teacher Education, University of Zagreb, from three cities, branches of the faculties: Zagreb, Čakovec, and Petrinja, was conducted. In order to examine their opinion on their musical competencies, an online survey questionnaire was used. A questionnaire with a Likert-type answer questioning competencies was constructed. Students were asked about the competence of playing an instrument, independent reading of a new musical example, analysis of the composition of compositions for listening, independent and accurate singing, the competence of independent planning and teaching Music, safety in personal musical competencies, and the impact of methodological and musical knowledge during studies in music competencies. The analysis of the research results established that the students are satisfied with their competencies necessary for the successful teaching of Music.

Keywords: musical competencies of students, teaching music, primary education

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. GLAZBENA KULTURA KAO NASTAVNI PREDMET	1
2.1. Glazbena nastava do 20. stoljeća.....	1
2.2. Glazbena nastava u 20. stoljeću.....	3
3. GLAZBA U OSNOVNOJ ŠKOLI	5
3.1. Nastavni plan i program	5
3.2. Nacionalni kurikulum.....	7
3.3. Usporedba nastavnog plana i programa i nacionalnog kurikuluma	10
4. UČITELJ U NASTAVI GLAZBENE KULTURE	11
4.1. Temeljne kompetencije učitelja.....	11
4.2. Temeljne glazbene kompetencije učitelja	13
4.3. Uloga učitelja u nastavi Glazbene kulture.....	14
5. KOMPETENCIJE STUDENATA.....	16
5.1. Inicijalne glazbene kompetencije studenata	16
5.2. Glazbene i metodičke kompetencije dobivene na studiju	17
5.2.1. Glazbena kultura 1 i 2	17
5.2.2. Glazbeni praktikum 1, 2, 3 i 4.....	19
5.2.3. Metodika glazbene kulture 1, 2 i 3.....	23
6. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	28
6.1. Cilj istraživanja.....	28
6.2. Hipoteze.....	28
6.3. Uzorak	28
6.4. Mjerni instrument	30
6.5. Postupak i obrada rezultata.....	31
6.6. Rezultati i rasprava	31
7. ZAKLJUČAK.....	45
LITERATURA.....	47

1. UVOD

Kao što sam naslov upućuje, tema ovog diplomskog rada jest *Mišljenje studenata završne godine učiteljskog studija o kompetenciji vođenja nastave Glazbene kulture u prva tri razreda osnovne škole*. Kako smo kao društvo okruženi glazbom, važno je stjecanje temeljnog glazbenog obrazovanja u osnovnoj školi. Uvjet takvog ostvaraja je dobro glazbeno obrazovanje budućih učitelja, studenata učiteljskog studija. Dakle važno je prvotno njima osigurati odgovarajuće glazbeno obrazovanje i odgoj. Provedenim istraživanjem on line anketnim upitnikom željelo se utvrditi misle li studenti završne godine učiteljskog studija da su dovoljno kompetentni za uspješno vođenje nastave Glazbene kulture.

Rad je podijeljen na dva dijela: teorijski i empirijski dio. U teorijskom dijelu tumači se povijest glazbene kulture kao nastavnog predmeta i kurikulum glazbene nastave danas, o osnovnim kompetencijama koje učitelji trebaju imati te o njihovim glazbenim kompetencijama i ulozi u nastavi Glazbene kulture. Također, govori se o glazbenim kompetencijama studenata prije i nakon studija. U empirijskom dijelu tumači se način provođenja istraživanja te se iznose rezultati.

2. GLAZBENA KULTURA KAO NASTAVNI PREDMET

2.1. Glazbena nastava do 20. stoljeća

Glazba je umjetnost kojom smo okruženi cijeli svoj život, čak i u situacijama kad je nismo ni svjesni. Pitanje je kad se ljubav prema glazbi i znanje o istoj odlučilo prenositi dalje. Prema Svalini, već u najstarije doba, doba starog Egipta, Grčke i Rima počelo je glazbeno obrazovanje u svojem prvom obliku (Svalina, 2015). „Starogrčki filozofi nazivali su glazbenike *odgajateljima države*, a obrazovanoga čovjeka u najširem smislu riječi glazbenim čovjekom“ (Pavlović, 1977, prema Svalina, 2015, str. 10). Prema Kurikulumu nastave glazbene kulture i kompetencije učitelja za poučavanje glazbe, u srednjem vijeku crkva je imala visoku poziciju te je zbog toga i glazba bila više orijentirana u tom smjeru. Osnovane su posebne crkvene pjevačke škole u kojima se učilo pjevati crkvene napjeve, primjerice psalme i himne te se glazbeno obrazovanje svelo na učenje crkvenih napjeva napamet. Glazba se, zatim,

pojavljivala i na dvorovima. U srednjem vijeku usavršilo se notno pismo te se pojavila solmizacija koja se zadržala do danas (Svalina, 2015).

S promjenom društva i javljanjem novog društvenog sloja – građanstva, mijenja se i odgoj. Dolazi do okretanja prema mladim osobama i njihovom intelektualnom razvoju. Širi se nastavni tjedni plan, govori se o ciljevima odgoja i obrazovanju učitelja, zalaže se za otvaranje obveznih škola. Glazba je, pak, još uvijek najviše vezana uz crkvu te se tamo mogao dobiti najbolji glazbeni odgoj (Svalina, 2015). One najdarovitije podučavalo se za majstore svirače. „To je doba kad glazba ima mnogo povoljniji položaj u općeobrazovnim školama“ (Svalina, 2015, str. 12). Posebno se njegovalo umijeće pjevanja uz koje se učila i teorija glazbe – notni zapisi, ljestvice, abecede, ritam i sl. Učitelji su tada imali važnu ulogu u društvu, „oni su često bili vodeći glazbenici svoga vremena“ (Svalina, 2015, str. 13).

U 17. i 18. stoljeću škola se sve više i više odvaja od crkve te se pozornost usmjerava na dijete i na osobnost i prirodu. Na to je uvelike utjecao Jan Amos Komensky koji se zalagao za novu organizaciju školovanja. „To je u povijesti prvi jedinstveni sustav obrazovanja u kojemu su obuhvaćena sva životna razdoblja i svi stupnjevi školovanja“ (Svalina, 2015, str. 13). John Lock je zagovarao ideju da sva znanja dolaze iz iskustva, a čovjekov je razvoj pod izravnim utjecajem odgoja. Spomenuti pedagozi nisu se previše osvrtni na glazbeno obrazovanje, no Komensky spominje da se u školama treba učiti pjevanje, dok je Lock potpuno protiv toga: „Ja sam opet rijetko čuo od ljudi, čuvenih zbog svojih sposobnosti ili poslova, da je itko bio hvaljen ili cijenjen zato što se isticao u glazbi, tako da ju smatram da od svih stvari koje se nalaze na popisu korisnih znanja njoj treba dati posljednje mjesto“ (Lock, 1967, prema Svalina, 2015, str. 15). Glazba se zato uglavnom učila privatnom podukom i to najčešće djeca iz aristokratskih krugova. S vremenom i građanska djeca dobivaju istu mogućnost učenja glazbe. „Glazbeno se znanje u to doba ne smatra samo glazbenim umijećem profesionalnih glazbenika, nego se ono veže i uz opću kulturu te za ugled u društvu“ (Šćedrov i sur., 1998, prema Svalina, 2015, str. 17). Uskoro se predlaže uvođenje nastave glazbe pod zaštitu države, kao općenarodni glazbeni odgoj (Svalina, 2015). Jean Jacques Rousseau postavio je kamen temeljac današnjeg načina poučavanja pjevanja pjesama. Smatrao je da se pjesme prvo trebaju poslušati, zatim ih treba pročitati, a onda je ipak bolje naučiti ih po sluhu, a ne po notama (Rousseau 1957, prema Svalina, 2015.).

Uz industrijalizaciju, u 19. stoljeću događaju se promjene te se obrazovanje daje u odgovornost državi. Traži se obrazovanje za svu djecu, djevojčice i dječake iz svakog društvenog sloja. „Obrazovanje više nije potrebno samo zbog opismenjivanja i moralnoga odgoja, nego i zbog odgoja za građanski život, kao priprema za određeno radno mjesto te zbog osobnoga razvoja (Lawson, 2011, prema Svalina, 2015, str. 19). Pedagogiju 19. stoljeća obilježio je Johann Heinrich Pestalozzi koji je zagovarao „odgoj glave, odgoj srca i odgoj ruke“ (Svalina, 2015, str. 19). Također, iznimno se zalagao za glazbeno obrazovanje sve djece. „Glazba (posebno pjevanje) po njemu ima veliko značenje za razvoj dječjega karaktera, za razvoj socijalnih odnosa, ona ublažava nervozu ili napetost kod djeteta te duhovno obogaćuje“ (Chernin, 1986, prema Svalina, 2015, str. 19). Bilo je važno da djeca uče po sluhu i to glazbu koja je njima bila primjerena. Krajem stoljeća pedagozi poput Kretschmara žele popraviti stanje glazbenog obrazovanja. Smatrao je kako „glazbena nastava treba svakako biti dijelom cjelokupnoga odgoja i obrazovanja, a u glazbeno obrazovanje treba uključiti i glazbeno opismenjivanje učenika“ (Svalina, 2015, str. 21).

2.2. Glazbena nastava u 20. stoljeću

Prema Svalini, razvoj glazbenog obrazovanja, ali i cjelokupnog programa nastave u 20. se stoljeću intenzivno mijenja. Kritizira se tradicionalna škola koja zanemaruje djetetovu prirodu i razvoj te se za učenike traži veća aktivnost i samostalnost što je rezultiralo osnivanjem mnogobrojnih pedagoških pravaca. Oni pravci koji su važni za glazbenu nastavu su *Pokret za umjetnički odgoj*, *Jugendbewegung*, *pokret radne škole* i *waldorfska pedagogija* (Svalina, 2015). Pokret za umjetnički odgoj smatra da se djecu treba odgajati na temelju njihovih osjećaja te kako je važno njihovo izražavanje. „Umjetnost je u središtu sustavnoga odgoja, a umjetnički (estetski) odgoj postaje načelom te se umjetničke vrijednosti naglašavaju u svim predmetima“ (Svalina, 2015, str. 22). Pokret je radne škole okrenut radu djece, njihovoj samostalnosti zbog industrijske revolucije. S vremenom su prilagodili svoje mišljenje na „traženje ravnoteže između intelektualnog i fizičkog rada u školi“ (Bognar i Matijević, 2007, prema Svalina, 2015, str. 23). Ficker smatra kako nastava pjevanja nije dostatna za pravo glazbeno obrazovanje. Misli kako „učenicima treba pomoći kako bi razvili svoje glazbene sposobnosti, treba kod njih probuditi volju za pjevanjem i muziciranjem,

njegovati njihovo tehničko glazbeno umijeće, uvesti ih u razumijevanje glazbe, osposobiti za procjenjivanje i za uživanje u glazbi te ih odgajati glazbom za život u zajednici“ (Ficker, 1932, prema Svalina, 2015, str. 23).

Waldorfska škola utemeljena je na cjelovitom razvoju i poštivanju duhovnosti djeteta, stavljanju naglaska na nastavu umjetnosti i ručni rad, koedukaciji djece iz različitih socijalnih sredina i slojeva te djece različitog spola. To je škola bez ocjena i bez ponavljanja razreda, znanje se stječe u izvornoj stvarnosti (Bognar i Matijević, 2007, prema Svalina, 2015). U waldorfskoj školi cijeni se glazba. „Svi učenici uče svirati bar jedan glazbeni instrument (obično blok-flautu ili violinu) i to kroz svih dvanaest godina školovanja. Posebno se njeguje a cappella pjevanje pa zato svaka waldorfska škola ima i svoj zbor“ (Chodkiewicz, 2008, prema Svalina, 2015, str. 24-25). Na Pokret za umjetnički odgoj nadovezao se Pokret mladeži (*Jugendbewegung*) koji vjeruje u važnost bliskih i toplih odnosa. U tome mnogo pomaže glazba jer snažno utječe na ljude.

Prva značajna reforma nastave glazbe javlja se u Njemačkoj nakon završetka prvoga svjetskog rata, a inspirirana je Pokretom mladeži. Njezin provoditelj Kestenberg smatra „da svi ljudi, bez obzira na njihovo porijeklo, trebaju dobiti mogućnost sudjelovanja u glazbenoj praksi te da se osim pjevanja u nastavu glazbe trebaju uvrstiti i neke druge aktivnosti putem kojih će djeca upoznavati glazbu“ (Svalina, 2015, str. 25). U to doba unaprjeđuje se glazbeno obrazovanje nastavnika. Carl Orff osmislio je pedagoški koncept koji vjeruje da djeca glazbu ne trebaju provoditi u natjecateljskoj atmosferi već iz zadovoljstva. Kodály je glazbenoj reformi doprinio tako što je radio na „stvaranju novoga nastavnoga plana i programa te novoga glazbeno-nastavnoga koncepta jer je bio izuzetno nezadovoljan kvalitetom glazbene nastave“ (Svalina, 2015, str. 28). Smatrao je da se nastava glazbe mora prilagoditi djetetu i njegovim sposobnostima, što znači da se kreće od jednostavnijeg prema složenijem. Također, zalagao se za glazbeno opismenjavanje djece te je smatrao da s njime „treba krenuti što ranije, najbolje već u prvom razredu osnovne škole. Djecu se tako već u četvrtom razredu osnovne škole može osposobiti za čitanje i pisanje u svim dur i mol ljestvicama“ (Dobrota, 2000, prema Svalina, 2015, str. 29). Upravo je Kodály odgovoran za sadržaj i načine učenja glazbe u cijelom svijetu (DeVries 2000, prema Svalina, 2015).

3. GLAZBA U OSNOVNOJ ŠKOLI

3.1. Nastavni plan i program

Godine 2006. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske donijelo je novi Nastavni plan i program za osnovnu školu kako bi se u hrvatsko školstvo uvele promjene. Nastavni plan i program sastoji se od dva glavna dijela, a to su nastavni plan i nastavni program.

Nastavni plan sadrži „plan nastavnog rada po predmetima i po razredima - od I. do VIII. razreda, po tjednom i godišnjem broju sati, te ukupnom tjednom i godišnjem broju sati, plan izvannastavnih aktivnosti po razredima, te prema ukupnom tjednom i godišnjem broju sati, plan realizacije posebnih programa učenja stranih i klasičnih jezika, plan dopunskoga i dodatnog rada, te sata razrednika“ (MZOŠ, 2006, str. 8).

Nastavni program sastavljen je od tri glavna dijela, a to su: „1. program obveznih nastavnih predmeta strukturalno ujednačen za svaki nastavni predmet - s iznesenim ciljevima, zadaćama, odgojno-obrazovnim sadržajima i rezultatima koje treba postići poučavanjem/učenjem u svakoj temi (odgojno-obrazovna postignuća), 2. program izbornih nastavnih predmeta strukturalno ujednačen - s iznesenim ciljevima, zadaćama, odgojno-obrazovnim sadržajima i ciljevima koje treba postići poučavanjem/učenjem u svakoj temi (odgojno-obrazovna postignuća), 3. posebni programi učenja stranih i klasičnih jezika - s iznesenim ciljevima, zadaćama, odgojno-obrazovnim sadržajima i ciljevima koje treba postići poučavanjem/učenjem u svakoj temi (odgojno-obrazovna postignuća)“ (MZOŠ, 2006, str. 8).

Prema nastavnom planu, Glazbena je kultura obavezni predmet, a provodi se jednom tjedno, u svih osam razreda osnovnoškolskog obrazovanja, što je sveukupno 35 sati godišnje. U prva tri razreda osnovne škole nastavu Glazbene kulture izvodi razredni učitelj ili učiteljica, a od četvrtog razreda najčešće, ali ne uvijek, tu ulogu preuzima predmetni učitelj/učiteljica Glazbene kulture. U nastavnom programu objašnjen je cilj nastave Glazbene kulture, dok je sama realizacija prepuštena učiteljima. U uvodnom dijelu Nastavnog plana i programa, za razrednu nastavu objašnjena su četiri glazbena područja na kojima se nastava temelji, a to su: pjevanje, sviranje, slušanje glazbe i glazbena kreativnost, te glazbene sposobnosti koje učenici

u prva tri razreda trebaju savladati. Sadržaj Glazbene kulture podijeljen je po razredima, a za svaki razred po glazbenim područjima. Za svako područje navedeni su ključni pojmovi te obrazovna postignuća, a uz područja pjevanje i slušanje navedena je napomena u kojoj se objašnjava kako se iz popisa odabire najmanje 5 do 10 pjesama, odnosno skladbi te se preporučuje da se po izboru učitelja upozna još pokoja pjesma/skladba. Samim time, iako je program za Glazbenu kulturu određen nastavnim planom i programom, učiteljima je donekle omogućena sloboda oblikovanja nastave (MZOŠ, 2006).

U nastavnom planu i programu navedeno je objašnjenje i motivacija iza uvođenja Glazbene kulture u obaveznu nastavu. Sa psihološkog pogleda djeca prirodno „u pravilu vole glazbu“ i „njome se žele i aktivno baviti“, (MZOŠ, 2006, str. 6), a gledano s kulturno-estetskog pogleda, „nastava glazbe mora učenika pripremati za život“, odnosno kako bi bio „kompetentan korisnik glazbene kulture“ (MZOŠ, 2006, str. 66). Vrijeme osnovnoškolskog obrazovanja idealno je vrijeme da djeca uče o glazbi na aktivan način jer se na taj način potiču pozitivne emocije koje su važne za učenje zajedništva i pripadnosti te nenasilja. Uz obavezni predmet Glazbene kulture, glazba se u školi uči u okviru izborne nastave, izvannastavnih aktivnosti te izvanškolskih aktivnosti. Napominje se da se nastava glazbe mora održavati svaki tjedan jer nije primjereno da se izvodi kao blok-sat (MZOŠ, 2006). Cilj nastave Glazbene kulture jest uvođenje „učenika u glazbenu kulturu, upoznavanje osnovnih elemenata glazbenoga jezika, razvijanje glazbene kreativnosti, uspostavljanje i usvajanje vrijednosnih mjerila za (kritičko i estetsko) procjenjivanje glazbe“ (MZOŠ, 2006, str. 66). Opisane su zadaće nastave glazbe, a kojima se učenike treba: 1. „upoznati (metodički vođenim slušanjem) s različitim glazbenim djelima“, 2. „upoznati s osnovnim elementima glazbenoga jezika, i 3. „poticati na samostalnu glazbenu aktivnost (pjevanje, sviranje)“ (MZOŠ, 2006, str. 67). Posljednje što je važno naglasiti jest napomena u nastavnom planu i programu u kojoj su opisane i objašnjene određene stavke vezane uz vođenje nastave glazbe, kao što je izgled učionice u kojoj se izvodi nastava te ozračje koje treba biti opušteno, bez ikakve napetosti, za učenike i za učiteljicu/učitelja. Potiče se razgovor između učitelja i učenika te između samih učenika. Pjeva se po sluhu. Pjesme koje su učenici već naučili sluhom treba učiti pjevati tako da gledaju u glazbene znakove kako bi znali povezati melodiju i njezino kretanje. Potrebno je naučiti aktivno slušati skladbe, izražajno pjevati tekst pjesama, upoznati glazbala pomoću

odgovarajućih glazbenih primjera. Napominje se više važnost procesa, a ne ishoda. „Samim sudjelovanjem u glazbenoj djelatnosti kod učenika se izoštravaju pojedine glazbene sposobnosti (intonacijska, ritamska) i razvija senzibilnost za glazbu“ (MZOŠ, 2006, str. 67).

3.2. Nacionalni kurikulum

Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2019. godine donijelo je odluku o kurikulumu za osnovnu školu te je isti eksperimentalno uveden u prve i pete razrede osnovne škole za školsku godinu 2019./2020. U školskoj godini 2020./2021. kurikulum će se primjenjivati u svim razredima osnovne škole. Nacionalni kurikulum za nastavu Glazbene kulture podijeljen je na više dijelova: A. Svrha i opis predmeta, B. Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja, C. Struktura – domene predmetnog kurikulumu, D. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti po razredima i domenama, E. Povezanost s drugim predmetima i međupredmetnim temama, F. Učenje i poučavanje predmeta i G. Vrednovanje usvojenosti odgojno obrazovnih ishoda (MZO, 2019).

U prvom dijelu, opisu predmeta, ističe se važnost učenja umjetnosti glazbe i stjecanja glazbene kulture za svakog pojedinca. Nastavom Glazbene kulture djeca dobivaju temeljni odgoj i obrazovanje, „nastava glazbe potiče i unaprjeđuje učenikov estetski razvoj, potiče kreativnost učenika, razvija učenikove glazbene sposobnosti i interese, razvija učenikovu svijest o očuvanju povijesno-kulturne baštine i osposobljava ga za življenje u multikulturnom svijetu“ (MZO, 2019, str. 1-2). Opisuje se otvoreni tip poučavanja i učenja Glazbene kulture, prilagodljivost različitim situacijama, ističe se „istraživačko, projektno i individualizirano učenje“ (MZO, 2019, str. 2) te korištenje tehnologije u nastavi. Spominje se važnost učenja glazbe kroz izvannastavne i izvanškolske aktivnosti koje potiču djetetov umjetnički rast. Također, u kurikulumu se spominje važnost glazbene kulture izvan škole - učenici koji će u školi naučiti važnost glazbene umjetnosti, odrast će u pojedince koji će promovirati i podržavati umjetnost u svojoj sredini, kao gledatelji, izvođači ili na neki treći način te tako doprinosti „očuvanju, prenošenju, obnavljanju i širenju kulturnog nasljeđa“ (MZO, 2019, str. 2).

Nadalje, kurikulum Glazbene kulture temelji se na četiri načela, a to su: 1. „Psihološko načelo – učenjem i poučavanjem glazbe ostvaruje se potreba učenika za kreativnim izrazom. Sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima učenici emotivno reagiraju na glazbu i učvršćuju vlastiti odnos s glazbom, 2. Kulturno-estetsko načelo – izravnim ili neizravnim susretom s glazbenim ostvarenjima učenici razvijaju glazbeni ukus, stječu kriterije za vrednovanje glazbe i sposobnost izražavanja vlastitih stavova o glazbi, 3. Načelo sinkroničnosti – u središtu interesa je glazba koja se promatra sa svih aspekata, a ne isključivo povijesnog i 4. Načelo interkulturalnosti – upoznavanjem glazbe vlastite kulture i glazbi svijeta učenici razvijaju svijest o različitim, ali jednako vrijednim pojedincima, narodima, kulturama, religijama i običajima“ (MZO, 2019, str. 2). Uz to, navode kako se nastava glazbe organizira po prirodi same glazbe, koja je otvorena, što znači da se prilagođava mogućnostima i interesima učenika i sklonostima učitelja, integrativna, drugim riječima domene i odgojno-obrazovni ishodi se nadopunjuju, i interdisciplinarna, glazba je povezana s ostalim umjetnostima i lako se povezuje s ostalim predmetima (MZO, 2019). Korelacija Glazbene kulture s ostalim predmetima ovisi o učitelju i nastavnom sadržaju te je istu moguće povezati s matematikom, likovnom kulturom, hrvatskim jezikom i tako dalje.

U drugom se dijelu navode odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja, a to su: 1. „omogućiti društveno-emocionalni razvoj svih učenika, uključujući darovite i učenike s teškoćama, 2. poticati razvoj glazbenih sposobnosti svih učenika u skladu s individualnim sposobnostima pojedinca, 3. potaknuti učenike na aktivno bavljenje glazbom i sudjelovanje u kulturnom životu zajednice, 4. upoznati učenike s glazbenom umjetnošću putem kvalitetnih i reprezentativnih ostvarenja glazbe različita podrijetla te različitih stilova i vrsta, 5. potaknuti razvijanje glazbenoga ukusa i kritičkoga mišljenja, 6. potaknuti razumijevanje interdisciplinarnih karakteristika i mogućnosti glazbe, 7. osvijestiti vrijednosti regionalne, nacionalne i europske kulturne baštine u kontekstu svjetske kulture te 8. razviti kulturno razumijevanje i interkulturalne kompetencije putem izgrađivanja odnosa prema vlastitoj i otvorenog pristupa prema drugim glazbenim kulturama“ (MZO, 2019, str. 3).

Treći dio kurikulumu pojašnjava strukturu, odnosno domene predmetnog kurikulumu. Domene pomoću kojih se ostvaruje nastava, odnosno poučavanje i učenje Glazbene kulture su slušanje i upoznavanje glazbe, izražavanje glazbom i uz glazbu te

glazba u kontekstu. Te domene međusobno se isprepliću, a ishodi učenja postižu se dobrom podjelom između obveznih i preporučenih sadržaja. Postoje elementi učenja i poučavanja glazbe koji su prisutni u svim domenama i to su: „glazbeni jezik, čije je usvajanje potrebno za aktivno slušanje, razumijevanje i izvođenje glazbe te glazbeno pismo u slučaju aktivnog muziciranja, tj. sviranja“ te „informatičko-komunikacijska tehnologija (IKT) kao važan dio suvremenoga učenja i poučavanja glazbe“ (MZO, 2019, str. 3). Posebnost IKT-a jest to što je primjenjiv u svim domenama, a njegova primjena uključuje:

- „upoznavanje učenika s računalnim programima
- učenje glazbenoga pisma pomoću računala
- audio-obradu i eksperimentiranje sa zvukom
- rad u programima za skladanje glazbe“ (MZO, 2019, str. 3-4).

Domena A, slušanje i upoznavanje glazbe, podrazumijeva učenikovo upoznavanje glazbe audio zapisima i videozapisima te, ako je moguće, neposrednim susretom s glazbom. Učenik treba upoznati „glazbu različitih vrsta, stilova, pravaca i žanrova“ (MZO, 2019, str. 4), znati razlikovati glazbeno-izražajne sastavnice te naučiti vrednovati glazbu i u njoj uživati (MZO, 2019). Domena B, izražavanje glazbom i uz glazbu, podrazumijeva učenikovu aktivnost, njegovo izvođenje glazbe, što znači „pjevanje, sviranje, glazbene igre, glazbeno stvaralaštvo te pokret uz glazbu“ (MZO, 2019, str. 4). Svojom aktivnošću, učenici razvijaju svoj doživljaj glazbe i razvijaju svoje glazbene kompetencije. Aktivnosti iz ove domene postavljaju dobre temelje za izvannastavne i izvanškolske aktivnosti kao što su primjerice pjevački zbor, folklorni ansambl i tome srodno (MZO, 2019). Posljednja domena C, glazba u kontekstu, polazi od prethodnih domena A i B, odnosno ona je njihova nadopuna jer „učenik otkriva vrijednosti bogate regionalne, nacionalne i globalne glazbene i kulturne baštine, uočava razvoj, uloge i utjecaje glazbene umjetnosti na društvo te povezuje glazbenu umjetnost s ostalim umjetnostima“ (MZO, 2019, str. 4).

Odnos domena kroz odgojno-obrazovni ciklus se mijenja, kao što se mijenjaju učničke potrebe i mogućnosti te interesi. Za učitelje razredne nastave važan je prvi i dio drugog odgojno-obrazovnog ciklusa. Prvi ciklus predstavlja prvi i drugi razred, a drugi ciklus predstavlja treći, četvrti i peti razred osnovne škole. U prvom ciklusu, učitelj učenike uvodi u svijet glazbe različitim žanrovima glazbe dječjim pjesmama i brojalicama, a polazi se od učenikovog doživljaja i glazbenog iskustva. Učenici će na

kraju ovog ciklusa moći prepoznati, razlikovati i uspoređivati te izražavati „karakter i ugođaj, visinu tona, melodiju, dinamiku, metar/ritam, tempo i boju/izvodilački sastav“ (MZO, 2019, str. 5). U drugome ciklusu, odgojno-obrazovni ishodi postaju kompleksniji kako bi se učenikovo glazbeno iskustvo dodatno uvježbalo. Učenici će upoznati glazbala, instrumentalne skupine i pjevačke glasove, vokalne skupine, osnovne glazbene oblike, te slušno prepoznati i analizirati različita glazbena obilježja. Izvodit će aktivnosti kojima će postići potpuni doživljaj glazbe i razvijati glazbene sposobnosti (MZO, 2019). Također, upoznat će „hrvatsku tradicijsku glazbu u vlastitoj sredini (lokalnoj zajednici) i užem zavičajnom području“ (MZO, 2019, str. 5).

Nadalje, u četvrtom dijelu, popisani su svi odgojno-obrazovni ishodi, njihova razrada, preporuke za ostvarenje ishoda, sadržaji i razine usvojenosti po razredima i domenama za svaki razred zasebno. Sve to sastavljeno je tako da se omogući „kontinuirani razvoj i nadogradnja specifično-glazbenih i generičkih kompetencija učenika“ (MZO, 2019, str. 7). Nakon tablice za svaki razred, slijedi detaljna slika koja prikazuje povezanost Glazbene kulture s ostalim predmetima i međupredmetnim temama.

Šesti dio Kurikuluma objašnjava učenje i poučavanje predmeta, a podijeljen je na nekoliko podtema: 1. Iskustva učenja, 2. Uloga učitelja, 3. Materijali i izvori te okruženje, 4. Određeno vrijeme i organizacija odgojno-obrazovnog procesa te 5. Aktivnosti u nastavi glazbe u kojima je sve detaljno pojašnjeno što se očekuje od učenika i učitelja, te kako da se to ostvari (MZO, 2019). Sljedeći dio, vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda, podijeljen je na tri dijela, „vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenoga“ (MZO, 2019, str. 48) te je svako vrednovanje detaljno opisano i pojašnjeno. Također su navedeni elementi vrednovanja koje učenici trebaju savladati i to iz različitih područja, primjerice slušanje i poznavanje glazbe i izražavanje glazbom i uz glazbu. Izneseni su i preporučeni pristupi, metode i tehnike vrednovanja usvojenih ishoda (MZO, 2019).

3.3. Usporedba nastavnog plana i programa i nacionalnog kurikuluma

Nastavni plan i program iz 2006. godine i Nacionalni kurikulum iz 2019. godine razlikuju se u nekoliko točaka. Postoje neki elementi koji bi se mogli interpretirati na isti ili vrlo sličan način, a razlika im je u nazivu i kurikulum je opširniji. Takav je slučaj s ishodima iz Kurikuluma i obrazovnim postignućima iz Programa. Zapravo oba pojma

znače istu stvar, a to je očekivano znanje učenika na kraju nekog razdoblja. Uz to, u Kurikulumu su ishodi već navedeni te učitelji trebaju izabrati prikladne ishode za određeni nastavni sat i nastavnu jedinicu, dok su prije morali sami osmisliti ciljeve i postignuća koja će učenici postići. Isto tako, navedene su preporuke kako s učenicima ostvariti ishode. Također, ono što su u Kurikulumu domene, u Planu i programu su nastavna područja. Razlikuje se i u tome što postoje tri domene, a nastavnih područja je četiri. U Kurikulumu nisu pak navedeni ključni pojmovi, dok u Planu i programu jesu. U Programu i Kurikulumu navedeni su primjeri za nastavno područje pjevanje i slušanje glazbe uz napomenu da učitelj može proširiti popis tih primjera po svojem izboru. Učiteljima se pomoglo na još jedan način, a to je navođenje odgojno-obrazovnih ishoda na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda kako bi im vrednovanje učenika bilo ipak malo lakše te kako bi imali neku smjernicu.

Nacionalni kurikulum opširniji je od Nastavnog plana i programa, što olakšava učiteljima planiranje nastave.

4. UČITELJ U NASTAVI GLAZBENE KULTURE

4.1. Temeljne kompetencije učitelja

U odgojno-obrazovnom procesu sudjeluje više ljudi, a primaran fokus je na učenicima. No, učenici nisu sami, vrlo važan čimbenik tog procesa je učiteljica/učitelj. Izuzevši nastavu glazbe, učenik uči samostalno, ali u tome mu pomaže nastavnik. „On je voditelj i organizator odgojno-obrazovnog procesa, jer poznaje pedagogiju, didaktiku i metodike u kojima je sustavno ljudsko iskustvo u vještini odgajanja i obrazovanja“ (Bognar i Matijević, 2002, str. 32). Učitelj s učenikom uspostavlja partnerski odnos, i koliko to možda smiješno zvučalo, što ga učenik manje treba, to bolje radi svoj posao jer je učenika naučio samostalnosti (osim u nekim specifičnim predmetima kao što je Glazbena kultura). Vladimir Strugar (2014) na pitanje tko je učitelj, odgovara tako da dijeli učiteljeve osobine na dvije skupine, njegove osobne i pedagoške osobine. Učiteljeve osobne, odnosno ljudske osobine su:

- „pomaže učenicima u radu i potiče njihov interes
- veseo, dobrog raspoloženja, ljubazan, pristupačan
- prijateljski se odnosi prema učenicima, strpljiv, smiren

- zanimaju ga učenici, razumije ih, poštuje njihovu ličnost, izbjegava sarkazam i pogrdne riječi
- ugodnog izgleda, opće privlačnosti, postojan, uravnotežen, dosljedan
- nepristran, pravedan, pošten, autoritet i uzorit
- pokazuje smisao za humor i duhovitost, širokih interesa, pokazuje entuzijazam
- izražava ljubav prema djeci, povjerljiv, privržen, stavlja se u učenikov položaj (empatija), vjeruje u učenikove sposobnosti
- objektivan, realan, samokritičan, prirodan
- vlada svojim osjećajima, prilagodljiv
- održava demokratske odnose, dobar suradnik“ (Strugar, 2014, str. 24-25).

Učiteljeve nastavne, odnosno pedagoške osobine, koje izdvajamo u tri skupine, su:

- „opće, pedagoško, didaktičko-metodičko i psihološko obrazovanje učitelja
- osobine važne za organiziranje odgojno-obrazovnog procesa
- osobine važne za uspostavljanje međuljudskog odnosa između učitelja i učenika“ (Strugar, 2014, str. 25).

Pedagoške osobine učitelj stječe tijekom svojeg obrazovanja, ali i tijekom svog radnog staža, zajedno sa svojim učenicima. S iskustvom, učitelj radi na svom samopouzdanju i samim time razvija svoje pedagoške i metodičke sposobnosti, a u tome ulogu igra i njegovo okruženje. „Svaka škola treba stvoriti pozitivnu klimu za učiteljev razvitak“ (Strugar, 2014, str. 29).

Jedna od uloga učitelja je stvoriti ugodno ozračje u kojem će učenici učiti, a to postiže svojim postupanjem prema učenicima. Taj odnos između učenika i učitelja, naziva se socijalna klima. U socijalnu klimu još uključujemo interakciju između učenika, obiteljsku klimu učenika jer članovi obitelji učenika „vrlo intenzivno utječu na odgojno-obrazovni proces“ (Bognar i Matijević, 2002, str. 379) te ophođenje roditelja učenika s učiteljem (Bognar i Matijević, 2002). U tim odnosima svi utječu na kvalitetu suradnje, ne samo učitelj, jer iste metode jednog učitelja na različitim učenicima neće dati isti rezultat. Upravo zato, učenici su isto tako važni čimbenici te klime (Bognar i Matijević, 2002). Novi kompetencijski model od učenika traži samostalno učenje i preuzimanje odgovornosti za svoja postignuća u učenju. Takvo učenje „opredjeljuje se za *svjesno, odgovorno i cjeloživotno učenje*“ (Rosandić, 2013, str. 291). Učitelji su ti koji učenicima u tome pomažu i asistiraju.

Budući da učenicima odgovara, i poželjno je, da rade u ugodnom okruženju, isto vrijedi i za učitelje. U povoljnom ozračju, učitelj može postići svoj puni potencijal, podići svoje samopouzdanje koje će utjecati na uspješnost njegovih učenika jer o učitelju „ovisi kvaliteta nastave i njezin uspjeh“ (Đuranović, Klasnić, Lapat, 2012, str. 42).

4.2. Temeljne glazbene kompetencije učitelja

Uz opće, odnosno temeljne kompetencije, učitelj za vođenje nastave Glazbene kulture mora posjedovati i glazbene kompetencije. „Glazbene su sposobnosti izuzetno složen fenomen te obuhvaćaju čitav niz sposobnosti, poput shvaćanja i pamćenja melodije, percepcije ritma, shvaćanja tonaliteta, utvrđivanje intervala, uočavanje estetskog značenja glazbe i apsolutnog sluha“ (Dobrota, 2012, str. 39). Dok su neke od tih kompetencija urođene, ipak ih je moguće savladati, naučiti. Vesna Svalina (2015) govori o kompetencijama učitelja za poučavanje glazbe, smatra da uz dobre pedagoške i metodičke kompetencije, učitelj treba imati i određene glazbene:

- „biti pažljiv, perceptivni slušatelj, koji reagira na zvukove različite kvalitete i koji reagira na glazbu
- imati maštovit pristup i očigledan entuzijazam za različiti izbor glazbe, što uključuje i dječje glazbene radove
- biti glazbeni izvođač, biti u stanju dolaziti u interakciju, odnosno glazbeno komunicirati koliko god glazba bila jednostavna
- planirati dugoročno glazbeno učenje u okviru cjelovitoga kurikulumu za svako dijete
- osigurati, inicirati i voditi raznovrsne glazbene aktivnosti u razredu
- dati povratnu informaciju djeci za njihove dječje glazbene radove, identificirati razvojne potrebe i odgovoriti na njih na odgovarajući način
- procjenjivati napredak i vrednovati učenje i poučavanje u glazbi
- samouvjerenost se izražavati u glazbenom kontekstu“ (Glover i Ward, 1994, prema Svalina, 2015, str. 106).

„Glazbena nastava pridonosi estetskom odgajanju učenika, odnosno razvijanju sposobnosti opažanja, doživljavanja, vrednovanja i ostvarivanja lijepog“ (Dobrota, 2016, str. 34). To samo po sebi podrazumijeva da učitelji glazbe posjeduju te sposobnosti kako bi ih mogli prenijeti dalje. Bruner (2000) govori o kulturalizmu kao

prirodi uma. „On crpi nadahnuće iz evolucijske činjenice da um ne može postojati izvan kulture“ (Bruner, 2000, str. 18). To možemo protumačiti kao ljudsku potrebu za kulturom i umjetnošću kako bi živjeli punim životom. Prema Šulentić Begić (2016) učitelji primarnog obrazovanja trebali bi steći barem osnovu glazbene pismenosti za daljnji prijenos istog svojim učenicima, ne u smislu da će učenike učiti notnom zapisu ili slično, već zato što moraju imati potrebno znanje poučavanja djece pravilnom pjevanju i uočavanja pogrešaka u dječjem pjevanju. Istraživanja ukazuju na to da učitelji nisu zadovoljni svojim glazbenim kompetencijama te da u njih nisu sigurni. Nikolić govori kako „dosadašnja istraživanja kvalitete nastave glazbe u primarnom obrazovanju pokazuju kako se nastava glazbe ne izvodi dovoljno kvalitetno“ (Dobrota, 2002; Svalina, 2015; Šulentić Begić, 2016, prema Nikolić, 2018, str. 40). Uzrok slabijoj kvaliteti nastave glazbe koju izvode učitelji primarnog obrazovanja jest u „njihovom glazbenom obrazovanju na studiju“ (Nikolić, 2018, str. 40) pa se samim time ispituje kvaliteta nastave glazbe na studiju. Budući da je učenje glazbe iznimno kompleksno, na to utječe više faktora. Ti faktori „ukazuju na složenost učinkovitog i kvalitetnog obrazovanja budućih učitelja za podučavanje glazbe koja ovisi o ranijem glazbenom obrazovanju i iskustvu studenata, stavovima prema glazbi i glazbenom obrazovanju te o kvaliteti glazbenog obrazovanja na studiju“ (Gifford, 1993, prema Nikolić, 2018, str. 41).

4.3. Uloga učitelja u nastavi Glazbene kulture

Djeca čak i prije rođenja mogu čuti, pa samim time razvoj njihovih glazbenih sposobnosti počinje već od rođenja. Njihove „razvojne glazbene sposobnosti razvijaju se između pete i osme godine, a oko devete godine formiraju se stabilizirane glazbene sposobnosti“ (Dobrota, 2012, str. 41). Dakle, djeca razvijaju svoj glazbeni potencijal, biološki, za vrijeme prva tri razreda osnovne škole. Zato je uloga učitelja u nastavi Glazbene kulture iznimno važna jer svojim radom izravno utječu na glazbene sposobnosti učenika. „Učitelj je dužan tijekom prva tri razreda osnovne škole neprestanim izlaganjem učenika kontinuiranim, promišljenim „treningom“ raznih glazbenih područja, razvijati glazbene sposobnosti i vještine učenika“ (Atanasov Piljek, 2007, str. 135). Nastavu Glazbene kulture u prva tri razreda osnovne škole najčešće vodi razredni učitelj, odnosno učitelj primarnog obrazovanja. „Uloga učitelja

primarnog obrazovanja važna je i stoga što se u ranoj školskoj dobi završava proces razvoja osnovnih glazbenih sposobnosti koje su prisutne kod svakog djeteta, ali u različitom intenzitetu“ (Nikolić, Ercegovac-Jagnjić, 2008, str. 21). Uz to, učitelj učenicima treba razvijati glazbeni ukus i od njih stvoriti kritičke slušatelje koji će znati razlikovati kvalitetnu glazbu od nekvalitetne (Dobrota, 2012). „Učiteljevi se stavovi o glazbi i glazbenom obrazovanju eksplicitno i implicitno prenose na učenike“ (Nikolić, 2018, str. 41). Upravo zato da bi određene stavove o glazbi mogao prenijeti svojim učenicima, sam učitelj mora imati razvijeno kritičko mišljenje o kvaliteti glazbe.

Otvorenost kurikuluma za nastavu Glazbene kulture pomaže učiteljima organizirati nastavu tako da se sami osjećaju sigurno, bez treme, slušajući i pjevajući ono što sami vole, a da je primjereno djeci i razredu. To će se automatski prenijeti na učenike koji će osjetiti pozitivnu energiju od svojih učitelja i opuštenost te će se i sami tako osjećati na nastavi i izvan nje. Jedna od karakteristika učitelja glazbe je i sposobnost animacije učenika. On potiče učenike na „akciju u kojoj će moći izraziti sebe“ (Bratanić, 1997, str. 144). Glasser (1999) navodi šest uvjeta za kvalitetan rad učitelja: 1. „razredna sredina mora biti ugodna i poticajna, 2. od učenika treba tražiti da rade isključivo nešto korisno, 3. od učenika se uvijek traži da rade najbolje što mogu, 4. od učenika se traži da ocjenjuju i poboljšavaju svoj rad, 5. kvalitetan rad uvijek godi, 6. kvalitetan rad nikad nije destruktivan“ (Glasser, 1999, str. 36-38). Tim se uvjetima potiče učenike te se postiže kvalitetna nastava. Ako se posebno osvrnemo na prvi uvjet da razredna sredina mora biti ugodna i poticajna, lako možemo zaključiti da u tome glavnu ulogu ima učitelj odnosno razrednik. On/ona je glavni čimbenik i razlog zašto se učenici na nastavi osjećaju dobro. „U sistemu razredne nastave ličnost razrednika i nastavnika u principu su integrirane u jednoj ličnosti“ (Bratanić, 1990, str. 131). To znači da razredni učitelj Glazbene kulture ima određenu privilegiju u odnosu na predmetne učitelje Glazbene kulture jer provodi više vremena sa svojim učenicima te ih tako i bolje upoznaje. Zna njihove prednosti i nedostatke, individualne i skupne te zbog toga ima mogućnost organizirati nastavu glazbe koja više odgovara učenicima te se oni osjećaju sigurno i zadovoljno. „Osjetljiv učitelj kroz brigu i osjetljivost na potrebe djeteta služi kao sigurna baza iz koje dijete istražuje (školsko) okruženje i postaje angažirano u aktivnostima učenja, kao i u regulaciji socijalnih, emocionalnih i motivacijskih vještina“ (Birch i Ladd, 1997, Pianta, 1999, Davis, 2003, prema Bilić i

Bašić, 2016, str. 99). Ako učenici osjete da pred svojim kolegama iz razreda i pred svojim nastavnikom mogu biti prirodni, ne moraju brinuti o ismijavanju, od svakog učenika možemo očekivati dobre rezultate. „Uspješna glazbena nastava je ona koja kod učenika razvija ljubav prema glazbi, potrebu za glazbom te uspostavlja kriterije za vrednovanje kvalitetne glazbe bez obzira na to radi li se o umjetničkoj, narodnoj ili popularnoj glazbi“ (Dobrota, 2012, str. 37). Ako učitelj nije siguran u neku ili nekoliko svojih kompetencija, učenici će to osjetiti. „Ako je učitelj nesiguran u svome radu, nesigurnost prenosi na učenike i ukupno ozračje, a kompetentno učiteljevo vođenje izravno utječe na svladavanje gradiva“ (Šulentić Begić, 2013, str. 254-255).

5. KOMPETENCIJE STUDENATA

5.1. Inicijalne glazbene kompetencije studenata

Inicijalne glazbene kompetencije studenata, one s kojima studenti Učiteljskog fakulteta dolaze na prvu godinu studija, potpuno su individualne i ovise o dotadašnjem glazbenom obrazovanju pojedinca. Zbog toga, inicijalne glazbene kompetencije studenata možemo podijeliti na tri razine: 1. nema glazbeno obrazovanje osim onog iz osnovne i srednje škole, 2. ima dodatno glazbeno obrazovanje niže, odnosno osnovne glazbene škole i 3. ima dodatno glazbeno obrazovanje srednje glazbene škole.

Vodeći se Nacionalnim kurikulumom (2019), studenti koji nemaju dodatno glazbeno obrazovanje u osnovnoj školi trebali su steći znanja o karakteru i ugođaju, visini tona, melodiji, dinamici, metru, odnosno ritmu, tempu i boji te o izvodilačkom sastavu. Trebaju poznavati izgled i zvuk glazbala, instrumentalne i vokalne skupine i pjevačke glasove, osnovne glazbene oblike te moći slušno prepoznati i analizirati glazbena obilježja. Znati obilježja vokalne, instrumentalne i vokalno-instrumentalne glazbe i različitih izvodilačkih sastava, različitih glazbenih žanrova, primjerice klasične, tradicijske i popularne, obilježja glazbenih i glazbeno-scenskih vrsta, glazbeno-stilskih razdoblja i tako dalje. Uz to, poznavati temeljne karakteristike hrvatske tradicionalne glazbe i glazbu manjinskih kultura te o glazbenoj tradiciji Europe i drugih kontinenata. U srednjoj školi, studenti su trebali steći znanja o glazbi kroz povijest i u različitim kulturama.

Oni studenti koji su završili osnovnu ili srednju glazbenu školu posjeduju više znanja o glazbi te su već stekli neke kompetencije, kao što je sviranje instrumenta,

poznavanje notnog zapisa i tako dalje. Ti su studenti, ako ih usporedimo s onim studentima koji nemaju dodatno glazbeno obrazovanje, u prednosti pri stjecanju kompetencija na glazbenim kolegijima na studiju jer su već upoznati sa sadržajem i posjeduju kompetencije koje će se steći na tim kolegijima.

5.2. Glazbene i metodičke kompetencije dobivene na studiju

5.2.1. Glazbena kultura 1 i 2

Prema redu predavanja, studenti učiteljskog studija na drugoj godini studija, u trećem semestru, dobivaju prve glazbene kolegije: Glazbeni praktikum i Glazbenu kulturu. Prvo ćemo opisati kolegij Glazbenu kulturu 1. Kolegij je obvezni. Bodovna vrijednost kolegija je 2 ECTS-a, a način izvođenja nastave je 15 sati predavanja i 15 sati vježbi, te 0 sati seminara. Uz redovito pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje na nastavi, studenti su obavezni pisati domaće zadaće, čitati literaturu i voditi bilješke, pohađati koncerte, samostalno učiti te se pripremiti i izaći na kolokvij na kraju semestra (Učiteljski fakultet, 2020). Na razini programa kojima ovaj kolegij pridonosi, dva su ishoda učenja:

- „Ostvariti sintetičku razinu kognitivnog područja stručnog znanja kroz bazične elemente glazbene pismenosti (zapisivanje, čitanje i sviranje glazbenih primjera)
- Ostvariti osnovnu artikulacijsku razinu psihomotornog područja glazbene pismenosti (sviranje ritma i doba uz pjevanje i pokret)“ (Učiteljski fakultet, 2020).

Kolegij se izvodi dva puta tjedno, jedno predavanje plus jedne vježbe, a oboje traje po 45 minuta. Na kolegiju se studenti glazbeno opismenjuju. Cilj kolegija je „odrediti elemente koji čine glazbenu kulturu kao nastavni predmet, definirati parametre glazbe u fizikalnom smislu, analizirati elemente glazbenog pisma, raščlaniti glazbeni primjer na elemente glazbenog pisma i ostvariti zvučnu percepciju note kao pisanog znaka“ (Učiteljski fakultet, 2020). Studenti u ovom kolegiju usvajaju znanja o notnim vrijednostima, mjerama, glazbenim ljestvicama, ključevima, povisilicama i snizilicama, mol i dur ljestvicama, intervalima, akordima, transponiranju iz jednog tonaliteta u drugi itd. Važnost kolegija Glazbene kulture 1, ali i svakog drugog

glazbenog kolegija na studiju je kontinuiran rad. Učenje glazbe zahtjevno je samo po sebi, pogotovo u tako kratkom razdoblju od jednog semestra u kojem se usvaja mnogo sadržaja. Zato je važno da studenti obavljaju svoje dužnosti i to iz tjedna u tjedan kako bi što lakše savladali sadržaj. Na kraju semestra, studenti trebaju znati:

1. „Prepoznati parametre tona i objasniti ih u fizikalnom smislu
2. Imenovati, objasniti, upoznati i usvojiti elemente glazbenog pisma
3. Čitati i izvoditi notama zapisane primjere
4. Povezati, identificirati i organizirati elemente glazbenog pisma u cjelinu
5. Poznavati temeljne znanstvene i teorijske spoznaje iz odgojno-obrazovnih područja u primarnom obrazovanju (umjetničko područje), te ovladanost relevantnim sadržajima iz pripadajućih nastavnih predmeta“ (Učiteljski fakultet, 2020).

Sljedeći, četvrti, semestar za studente druge godine učiteljskog studija znači nastavak nastave glazbe u kolegiju Glazbena kultura 2. I ovaj je kolegij obvezni, a njegova je bodovna vrijednost 2 ECTS-a. Nastava se izvodi na isti način, 15 sati predavanja, 15 sati vježbi i 0 sati seminara. Uvjet kolegija jest izlazak na kolokvij na kraju prethodnog semestra. Također, ako student nije položio kolegij Glazbena kultura 1 nema pravo polagati Glazbenu kulturu 2. Ciljevi kolegija su:

1. „Identificirati glazbu kao element estetskog odgoja
2. Ukazati na estetski vrijednu glazbu i elemente koji je čine takvom
3. Usvojiti određeni broj estetski vrijednih skladbi iz glazbene literature
4. Analizirati i sintetizirati glazbene sastavnice skladbi
5. Povezati obilježja različitih glazbenih razdoblja kroz glazbu, predstavnike i glazbene oblike
6. Usporediti glazbene stilove
7. Oblikovati osobni glazbeni ukus
8. Revidirati osobnu opću glazbenu kulturu“ (Učiteljski fakultet, 2020).

Kolegij se sadržajem nastavlja na nastavni sadržaj prethodnog kolegija te sve što su studenti dotad naučili veže se na novi sadržaj ovog kolegija. Studenti će naučiti analizirati izražajne sastavnice glazbenog djela (metar, ritam, melodija, harmonija, tempo, dinamika, agogika, boja, oblik), glazbene oblike na primjerima skladbi (motiv,

fraza, mala i velika glazbena rečenica, mala i velika glazbena perioda), jednostavne i složene glazbene oblike (jednostavačni i višestavačni, solo-popijevka, opera, oratorij, kantata, musical). Pregledom povijesti glazbe, razdoblja i glazbenih stilova upoznat će se s glavnim predstavnicama, poznavati glazbene instrumente u instrumentalnoj glazbi, vokalnu glazbu te o njezi glasa i vokalnim tehnikama, naučit će pravilnu tehniku za vokalnu izvedbu jednostavnih primjera, ritamske i melodijske diktate te kako ih provoditi i osmisliti (Učiteljski fakultet, 2020). „Studenti će biti sposobni: prepoznati glazbene oblike odslušanih skladbi, imenovati, objasniti, upoznati i usvojiti dio glazbene terminologije, analizirati odslušanu skladbu i razlučiti njezine glazbene sastavnice, prepoznati određena djela iz glazbene literature, stvoriti slušnu percepciju različitih glazbenih pojmova i skladbi, povezati, identificirati i organizirati značajke glazbenih stilova, razvijati artikulaciju u području izvođenja glazbe i čitanja nota“ (Učiteljski fakultet, 2020). Iz ovog se može zaključiti kako je na studentima obaveza naučiti opširan sadržaj koji se inače uči kroz duži vremenski period. Šulentić Begić (2016) smatra kako glazbeni kolegiji nisu dovoljno zastupljeni u redu predavanja jer većina studenata koja upiše Učiteljski fakultet nema dodatno glazbeno obrazovanje, odnosno počinje „od nule“. „Ukupno nastavno vrijeme dodijeljeno glazbi u učiteljskom studiju nije dovoljno da se tijekom studija ostvari stvaran studij glazbe“ (Šulentić Begić, 2016, str. 10). Od studenata se ne očekuje da dosegnu razinu glazbenog obrazovanja kao studenti na studiju glazbe, no ipak moraju steći dovoljno znanja i kompetencija za vođenje nastave Glazbene kulture. Zato je iznimno važno da studenti uče i rade kontinuirano jer uz obavezan redovit dolazak na nastavu, moraju ići na koncerte te voditi bilješke i čitati zadanu literaturu (Učiteljski fakultet, 2020).

5.2.2. Glazbeni praktikum 1, 2, 3 i 4

Nastava Glazbenog praktikuma 1 počinje u trećem semestru, na drugoj godini, kao i kolegij Glazbena kultura. Dakle, studeni paralelno imaju dva obvezna, glazbena kolegija. Za nastavu Glazbenog praktikuma studenti moraju izabrati instrument koji će svirati, a mogu birati između sintetizatora zvuka, gitare i klavira. Bodovna vrijednost kolegija je 1 ECTS, a način izvođenja nastave je 0 sati predavanja, 15 sati vježbi i 0 sati seminara. Ovim kolegijem studenti se glazbeno opismenjuju i upoznaju s instrumentom. To uključuje „praktično primjenjivanje usvojenog znanja notnog

pisma na zadanom glazbenom instrumentu uz pravilan prstomet i tehniku sviranja, samostalnu analizu skladbe zadane nastavnim programom (tonalitet, mjera, oblik, opseg tonova unutar melodije), razvijanje točne intonacije i proširivanje opsega glasa u visinu“ (Učiteljski fakultet, 2020). Studenti u prvom semestru uče svirati desnom rukom, koji sviraju klavir i sintetizator zvuka, odnosno uče pravilan položaj ruku za vrijeme sviranja na gitari uz „intonativno brojanje“ te uče svirati 15 pjesama za prvi razred osnovne škole (Učiteljski fakultet, 2020). Najvažnija je obaveza studenata, uz redovito pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje, izvršavanje obaveza te uspješno polaganje ispita, vježbanje sviranja instrumenta kod kuće kako bi što lakše savladali, s vremenom, sve zahtjevniji program. Na kraju semestra, studenti bi trebali moći:

1. Čitati note
2. Čitati ritam
3. Samostalno analizirati notni tekst (tonalitet, mjera, opseg tonova, prstomet)
4. Intonativno se snalaziti (pravilno i točno intonirati zadane melodije)
5. Intonativno brojati ritam
6. Čitati i razumjeti jednostavne glazbene sadržaje
7. Vladati jednostavnim motoričkim vještinama (Učiteljski fakultet, 2020).

U četvrtom semestru nastavlja se glazbena izobrazba studenata učiteljskog studija. Uz Glazbenu kulturu 2, studenti se susreću s obveznim kolegijem Glazbeni praktikum 2 koji ponovo nosi bodovnu vrijednost jednog ECTS-a te se nastava izvodi u obliku vježbi i to sveukupno 15 sati. Uvjet da student upiše ovaj kolegij je položen Glazbeni praktikum 1 zbog sadržaja koji se nadovezuje na naučeni sadržaj iz prethodnog semestra. Studenti koji sviraju sintetizator zvuka uče svirati i lijevom rukom kojom sviraju akordičku pratnju, dok gitaristi utvrđuju znanje pravilnog držanja i sviranja gitare. Ciljevi ovog kolegija su: „praktično primjenjivanje usvojenog znanja notnog pisma svirajući zadani glazbeni instrument (gitara) uz pravilan prstomet, sviranje akordičke pratnje određenom prema karakteru i tempu određene skladbe, samostalna analiza skladbe zadane nastavnim programom (tonalitet, mjera, oblik, opseg tonova unutar melodije), razvijanje točne intonacije i proširivanje opsega glasa u visinu, savladavanje višeglasja i praktično razumijevanje odnosa tempa, ritma i metra; dinamičke oznake“ (Učiteljski fakultet, 2020). Tijekom ovog semestra studenti uče

svirati 30 propisanih pjesama za prvi razred osnovne škole koje je iznimno važno uvježbati kod kuće. Ishodi učenja na kraju semestra koji se od studenata očekuju su:

1. „Čitanje nota
2. Čitanje ritma
3. Samostalna analiza skladbe (tonalitet, mjera, opseg tonova, prstomet)
4. Sviranje s obje ruke/Koordinacija lijeve i desne ruke i oblikovanje tona
5. Intonativno snalaženje (pravilno i točno intoniranje zadane melodije)
6. Intonativno brojanje ritma
7. Pravilno pjevanje točnog teksta uz sviranje s obje ruke
8. Upotreba dvoglasja
9. Napredovanje u savladavanju motoričkih vještina
10. Usvajanje osnovnih teorijskih pojmova u instrumentalnoj praksi“ (Učiteljski fakultet, 2020).

Na trećoj godini, petom semestru, studenti učiteljskog studija imaju samo jedan glazbeni kolegij, Glazbeni praktikum 3 koji je obavezan. Da bi upisali ovaj kolegij, studenti moraju imati uspješno položen Glazbeni praktikum 2 jer se sadržaj ponovo nadovezuje na već naučeno. Kolegij se izvodi samo na vježbama i to 15 sati u semestru, a njegova bodovna vrijednost je 1 ECTS. Ciljevi kolegija su: „praktično primjenjivanje usvojenog znanja notnog pisma na glazbenom instrumentu prema određenom prstometu desne i lijeve ruke, sviranje akordičke pratnje prema karakteru i tempu određene skladbe, samostalna teorijska analiza skladbe zadane nastavnim programom (tonalitet, mjera, akordi, oblik, opseg tonova unutar melodije), razvijanje vještine samostalnog čitanja i sviranja (a vista), permanentno razvijanje točne intonacije i proširivanje opsega glasa u visinu, rad na vokalnoj tehnici (pravilno disanje, dikcija, fraziranje), savladavanje višeglasja, samostalnost u pratnji, intonativna čistoća, promjene akorda u tempu unutar tonaliteta do 4 predznaka“ (Učiteljski fakultet, 2020). Lako se može zaključiti kako su ciljevi ovog kolegija mnogo zahtjevniji od prvog Glazbenog praktikuma. Tijekom ovog kolegija studenti uče svirati 30 pjesama za drugi razred osnovne škole. Obveze studenata su i dalje redovito pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje te izvršavanje obaveza, polaganje ispita na kraju semestra, te dodatno povremeno pohađanje koncerata i praćenje glazbenih sadržaja putem medija (Učiteljski fakultet, 2020). Očekivani ishodi na kraju semestra su:

1. „Razumijevanje glazbe na razini samostalnog zaključivanja pojmova tonaliteta apsolutne i programne glazbe.
2. Samostalna analiza skladbe (tonalitet, mjera, opseg tonova, prstomet)
3. Višeglasno sviranje
4. Intonativno snalaženje (pravilno i točno intoniranje zadane melodije)
5. Intonativno brojanje ritma
6. Pravilno pjevanje točnog teksta uz akordičku pratnju“ (Učiteljski fakultet, 2020).

Drugi semestar treće godine, šesti po redu, znači i posljednji kolegij Glazbenog praktikuma. Glazbeni praktikum 4 obavezan je i održava se jednom tjedno na vježbama, sveukupno 15 sati u semestru. Bodovna vrijednost mu je 1 ECTS. Ciljevi ovog kolegija su: „sviranje akordičke pratnje prema karakteru i tempu određene skladbe, samostalna analiza skladbe zadane nastavnim programom (tonalitet, mjera, oblik, akordi, opseg tonova unutar melodije), razvijanje vještine samostalnog čitanja i sviranja (a vista), permanentno razvijanje točne intonacije i proširivanje opsega glasa u visinu, rad na vokalnoj tehnici (pravilno disanje, dikcija, fraziranje), savladavanje višeglasja, samostalnost u pratnji, intonativna čistoća, primjene akorda u tempu unutar tonaliteta do 4 predznaka“ (Učiteljski fakultet, 2020). Da bi studenti postigli ove ciljeve i upisali ovaj kolegij, prvo moraju uspješno položiti Glazbeni praktikum 3 zbog nadovezivanja sadržaja. Ako su redovno obavljali svoje obaveze studenti bi trebali znati samostalno čitati glazbene primjere, note i ritam, te svirati instrument uz pravilno intonativno pjevanje teksta pjesme. Tijekom ovog kolegija studenti uče svirati 30 propisanih pjesama za treći razred osnovne škole. Na kraju semestra, odnosno na ispitu, studenti se susreću s primjerom koji nisu naučili svirati tijekom semestra – sviranje „prima vista“. Studenti imaju pravo na kratku analizu novog primjera, a zatim ga moraju odsvirati „što je pokazatelj uspješnosti savladavanja umijeća sviranja kroz rad tijekom četiri semestra“ (Učiteljski fakultet, 2020). Uz to, studenti trebaju znati:

1. Razumjeti glazbu na razini samostalnog zaključivanja pojmova tonaliteta apsolutne i programne glazbe
2. Samostalno analizirati skladbe (tonalitet, mjera, akordi, opseg tonova, prstomet)
3. Višeglasno svirati

4. Intonativno se snalaziti (pravilno i točno intoniranje zadane melodije)
5. Vladati ritmičnim figurama
6. Pravilno pjevati točni tekst uz akordičku pratnju (Učiteljski fakultet, 2020).

Nakon uspješnog polaganja ispita iz Glazbenog praktikuma, studenti su spremni ući u osnovne škole u obliku vježbi iz Metodike glazbene kulture koje ih čekaju na četvrtoj godini učiteljskog studija.

5.2.3. Metodika glazbene kulture 1, 2 i 3

Nastava Metodike glazbene kulture 1 počinje na trećoj godini studija, u šestom semestru. Bodovna vrijednost kolegija je 3 ECTS-a, a način izvođenja nastave je 15 sati predavanja, te 0 sati vježbi i seminara. Pohađanje nastave nosi 1,5 ECTS-a, praktični rad 0,5 i čitanje literature 1 ECTS. Kako bi upisali ovaj kolegij studenti moraju imati uspješno položen ispit iz kolegija Glazbene kulture 2 te iz kolegija Glazbeni praktikum 2. Pismenog i usmenog ispita na kraju semestra nema nego studenti pišu pripravu za jedan sat nastave Glazbene kulture. Ciljevi ovog kolegija su „dedukcijom spoznati relacije pedagogije, didaktike i metodike, identificirati metodiku kao znanost o poučavanju nastavnog predmeta, analizirati strukturu metodike glazbe, izdvojiti pomoćne znanosti metodike glazbe, uputiti studente na Nastavni plan i program Glazbene kulture (2006) i Kurikulum Glazbene kulture (2019), prikazati planiranje, provođenje i izvođenja samog predmeta, objasniti posebnosti glazbenog sluha i njegove provjere, raščlaniti i opisati rad pojedinih nastavnih područja/domena Glazbene kulture i upoznati psihofizičke glazbene mogućnosti sukladne uzrastu djece“ (Učiteljski fakultet, 2020). Studenti će uz ovaj kolegij steći određena znanja koja će im pomoći na razini programa, kao što je bolje poznavanje i razumijevanje razvojnih karakteristika djece, odnosno učenika te njihove potrebe i sposobnosti. Također, „studenti će ostvariti kompetencije u pedagoško – didaktičko – metodičkom području učiteljskog poziva: snalaženje u interdisciplinarnom području metodike, usvajanje školske procedure, kreiranje nastavnih sadržaja, planiranje, programiranje, pripremanje za nastavu, povezivanje teorijskog znanja s nastavnom praksom“ (Učiteljski fakultet, 2020). Studenti na predavanjima stječu teorijsku pripremu za ono što ih čeka ulaskom u razrede kad će to

znanje morati primijeniti. Ono za što bi studenti na kraju semestra trebali biti sposobni jest:

1. „Objasniti metodiku kao interdisciplinarnu znanost
2. Ostvariti razinu razumijevanja kognitivnog područja u provođenju i planiranju Nastavnog plana i programa glazbene kulture
3. Analizirati i sintetizirati kurikulum predmeta glazbena kultura
4. Spoznati elemente glazbenog sluha
5. Operacionalizirati provjeru glazbenog sluha
6. Povezati didaktičke elemente s elementima glazbenog pisma i Glazbene kulture kao predmeta
7. Razumjeti i kritički promišljati odgojno-obrazovne procese i međuovisnosti pojedinih dijelova odgojno-obrazovnog sustava
8. Razumjeti, kritički promišljati i biti sposoban razvijati identitet učiteljske profesije
9. Djelovati u skladu s etičkim standardima profesije i najboljim interesom učenika
10. Razumjeti i uvažavati sve dionike odgojno-obrazovnog procesa te razvijati sposobnost kvalitetne komunikacije, suradničkoga i timskog rada
11. Razumijevati, poznavati i upotrebljavati odgovarajuće postupke znanstveno-istraživačkog rada u području odgoja i obrazovanja“ (Učiteljski fakultet, 2020).

Nakon prvog u nizu kolegija Metodike, slijedi kolegij Metodika glazbene kulture 2 koji se odvija na četvrtoj godini učiteljskog studija, tijekom sedmog semestra. Bodovna mu je vrijednost 4 ECTS-a za učiteljski studij, a 3 ECTS-a za učiteljski studij s engleskim ili njemačkim jezikom. Izvodi se u obliku predavanja, sveukupno 15 sati u semestru, te u obliku vježbi, sveukupno 30 sati u semestru. Da bi mogli upisati ovaj kolegij, studenti moraju imati položen kolegij Glazbeni praktikum 3 i imati izvršene sve obaveze kolegija Metodika glazbene kulture 1. Ciljevi ovog kolegija su: „upoznati studente s glazbenim instrumentima koje koristimo u nastavi glazbe, analizirati artikulaciju nastavnog sata glazbene kulture, znanstveno argumentirati uvjetovanost pojedinih postupaka u nastavi glazbe, omogućiti pregled nastavnih metoda, postupaka i strategija koje se koriste u glazbenoj kulturi, razvijati kod studenata želju za diskusijom i stručnom kritikom njegujući pritom meta jezik struke i osposobljavati

studente u osmišljavanju metodičkih situacija u nastavi glazbene kulture na razini primarnog obrazovanja i realizaciji istih u nastavnoj praksi te upoznati studente s izvannastavnim glazbenim aktivnostima (kreiranje, planiranje, programiranje, organiziranje, izvođenje), analizirati udžbenik kao nastavno sredstvo, uočiti metodičko oblikovanje i postaviti kriterije vrednovanja, razvijati kriterij estetskog vrednovanja glazbe na primjerima iz nastavne i medijske prakse (umjetničke pjesme, izvorne narodne pjesme, new folk, pop i sl.), uočiti, proučiti, istražiti značaj i djelovanje glazbe u životu čovjeka/muzikoterapija, glazba i učenje, Mozart efekt, glazba i mozak/pamćenje, koordinacija, ples te razvijati emocionalnu inteligenciju“ (Učiteljski fakultet, 2020). Obaveze studenata na ovom kolegiju su redovito pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje na nastavi, održan jedan individualni sat i jedan javni sat, čitanje literature i pohađanje koncerata. Javni i individualni sat studenti izvršavaju u sklopu vježbi Metodike u svojoj dodijeljenoj grupi. Svaki ponaosob mora pred svojom cijelom grupom i voditeljem vježbi (profesor ili učitelj-mentor) održati jedan sat nastave Glazbene kulture u razredu koji mu dodijeli voditelj vježbi. Student ima obavezu sam od učiteljice/učitelja tog razreda tražiti nastavnu jedinicu za svoj sat te se samostalno pripremiti što znači pisanje pisane priprave i izrada materijala potrebnih za taj sat. Individualni sat izvodi se na istom principu osim što ga se izvodi samo pred učiteljicom/učiteljem tog razreda. Cilj tih sati je dobiti praktično znanje vođenja i pripreme za nastavu Glazbene kulture. Studenti će na kraju semestra moći:

1. „Baratati glazbenim instrumentima u nastavi glazbene kulture
2. Sintetizirati čimbenike nastave glazbene kulture u suvislu cjelinu
3. Kreirati nastavni sat na temeljima stečenog teorijskog znanja
4. Primijeniti stečeno teorijsko znanje u nastavnoj praksi
5. Izvesti nastavni sat osmišljen na temelju teorijskog znanja
6. Uočiti i ukazati na nedostatke održanog nastavnog sata
7. Razumjeti i kritički promišljati odgojno-obrazovni proces i međuovisnosti pojedinih dijelova odgojno-obrazovnog sustava
8. Razumjeti, kritički promišljati i razvijati identitet učiteljske profesije
9. Djelovati u skladu s etičkim standardima profesije i najboljim interesom učenika
10. Razumijevati i uvažavati sve dionike odgojno-obrazovnog procesa te razvijati sposobnost kvalitetne komunikacije, suradničkoga i timskog rada

11. Razumijevati, poznavati i upotrebljavati odgovarajuće postupke znanstveno-istraživačkog rada u području odgoja i obrazovanja
12. Razumijevati i biti osposobljeni za sudjelovanje u razvoju školskog i pedagoškog pluralizma
13. Moći preuzimati odgovornost za vlastiti profesionalni razvoj i cjeloživotno učenje, uključujući sposobnost analize i vrednovanja vlastitoga rada, odgojno-obrazovnih procesa i učenja
14. Istražiti i ukazati na mogućnosti izvannastavnih glazbenih aktivnosti (kreiranje, planiranje, programiranje, organiziranje, izvođenje)
15. Analizirati udžbenik kao nastavno sredstvo, odrediti kriterije vrednovanja, usporediti postojeće udžbenike iz glazbene kulture za prva tri razreda osnovne škole
16. Istražiti, usporediti i identificirati kriterije estetskog vrednovanja glazbe na primjerima iz nastavne i medijske prakse/umjetničke pjesme, izvorne narodne pjesme, new folk, pop i sl.
17. Prikazati i proučiti značaj i djelovanje glazbe u životu čovjeka
18. Ukazati na pozitivne i negativne strane komercijalne uloge glazbe
19. Prikazati filmsku i kazališnu glazbu
20. Proučiti, ispitati i prikazati socijalni aspekt glazbe
21. Istražiti, snimiti i prikazati nastavu glazbe i pokret
22. Analizirati, identificirati i prikazati korelacijske strukture glazbene kulture i pojedinih nastavnih predmeta“ (Učiteljski fakultet, 2020).

Na kraju semestra studenti ne polažu ispit iz ovog kolegija, već tek nakon što odslušaju kolegij Metodika glazbene kulture 3. Zbog toga, 1,5 ECTS nosi pohađanje nastave, 0,5 održavanje individualnog sata, 0,5 vođenje bilješki na nastavi, 0,5 čitanje literature te 1 ECTS za održavanje javnog sata.

Posljednji glazbeni kolegij na učiteljskom studiju je Metodika glazbene kulture 3, a održava se na četvrtoj godini, tijekom osmog semestra. Kao i Metodika 2, izvodi se u obliku 15 sati predavanja i 30 sati vježbi u semestru, a 0 sati seminara. Bodovna vrijednost iznosi 3 ECTS-a za učiteljski studij, a 2 ECTS-a za učiteljski studij s engleskim ili njemačkim jezikom. Potrebno je uspješno položiti Glazbeni praktikum 4 te sve obveze iz Metodike glazbene kulture 2 kako bi mogli slušati i polagati Metodiku

3. Ciljevi ovog kolegija su: „upoznati studente s izvannastavnim glazbenim aktivnostima u prakseološkom smislu (kreiranje, planiranje, programiranje, organiziranje, izvođenje), uočiti metodičko oblikovanje udžbenika i vježbenica za nastavu glazbene kulture i postaviti kriterije vrednovanja u odabiru istih, nastaviti razvijanje kriterija estetskog vrednovanja glazbe na primjerima iz nastavne i medijske prakse, naglasiti i uočiti dobrobiti glazbenih aktivnosti za djecu (razvoj pamćenja, koordinacije i motoričkih sposobnosti plesom i sviranjem, specijalne inteligencije...), proučiti povijesne i suvremene socijalne aspekte glazbe i dječjeg glazbenog stvaralaštva te upoznati određeni broj koreografija dječjih folklornih igara i plesova, razvijati emocionalnu inteligenciju“ (Učiteljski fakultet, 2020). Studentske obveze za Metodiku glazbene kulture 3 je redovito pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje, održan javni i individualni sat, polaganje kolokvija i polaganje usmenog ispita na kraju semestra. Od toga, pohađanje nastave vrijedi 1 ECTS, polaganje kolokvija (dječje glazbene igre) 0,5, održavanje individualnog sata 0,25, održavanje javnog sata također 0,25, te polaganje usmenog ispita 1 ECTS. Studenti će na kraju semestra biti sposobni:

1. „istražiti i ukazati na mogućnosti izvannastavnih glazbenih aktivnosti
2. metodički analizirati udžbenik i vježbenicu iz glazbene kulture za prva tri razreda osnovne škole
3. odrediti kriterije vrednovanja i primijeniti ih u nastavnoj praksi
4. usporediti i identificirati kriterije estetskog vrednovanja glazbe na primjerima iz nastavne i medijske prakse
5. prikazati i proučiti povijesni i suvremeni značaj i djelovanje glazbe u životu čovjeka (dječje glazbeno stvaralaštvo)
6. istražiti, snimiti i prikazati nastavu glazbe i pokret
7. analizirati, identificirati i prikazati korelacijske strukture glazbene kulture i pojedinih nastavnih predmeta
8. postaviti manju koreografiju dječje folklorne igre“ (Učiteljski fakultet, 2020).

6. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

6.1. Cilj istraživanja

Cilj ovog istraživanja je utvrditi osobno mišljenje studenata završne godine Učiteljskog studija Sveučilišta u Zagrebu o njihovoj kompetenciji vođenja nastave Glazbene kulture u nižim razredima osnovne škole nakon što su stekli potrebno metodičko i glazbeno znanje za vrijeme petogodišnjeg studija.

6.2. Hipoteze

H1 Studenti su na studiju stekli kompetenciju sviranja instrumenta.

H2 Studenti su na studiju stekli kompetenciju samostalnog čitanja novog notnog primjera.

H3 Studenti su na studiju stekli kompetenciju analize sastavnica skladbi za slušanje u nastavi Glazbene kulture.

H4 Studenti su u mogućnosti samostalno i točno otpjevati pjesmu.

H5 Studenti su na studiju stekli metodičku i glazbenu kompetenciju samostalnog planiranja i izvođenja sata nastave Glazbene kulture.

H6 Studenti su sigurni u svoje glazbene kompetencije.

H7 Metodičko i glazbeno stečeno znanje tijekom studiranja pridonijelo je glazbenim kompetencijama studenata.

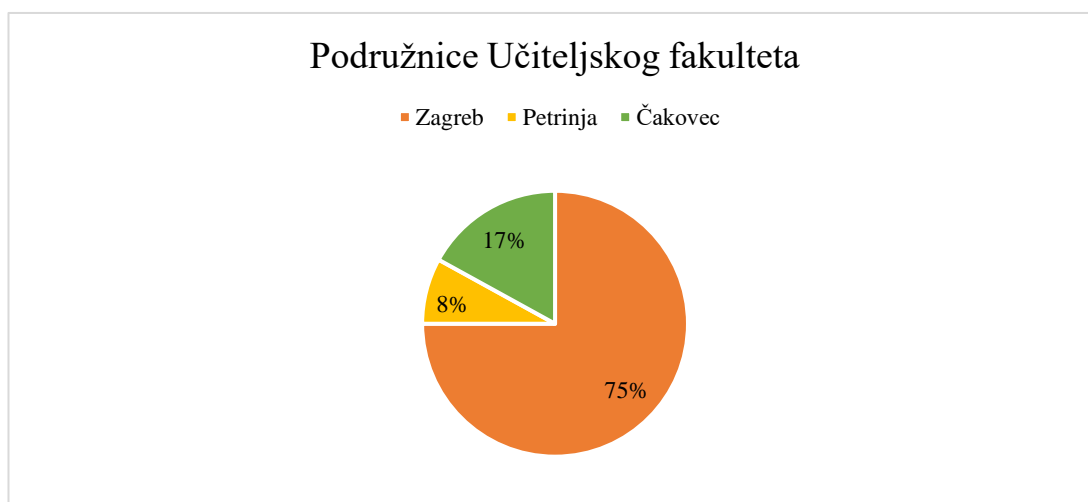
6.3. Uzorak

Istraživanje je provedeno na uzorku od 172 ispitanika, od čega je 167 ženskog spola, a 5 muškog spola (Grafikon 1.). Ispitanici su studenti završne godine učiteljskog studija na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. 129 studenata je iz središnjice u Zagrebu, 13 iz podružnice u Petrinji i 30 iz podružnice u Čakovcu (Grafikon 2.).

Grafikon 1. Spol ispitanika

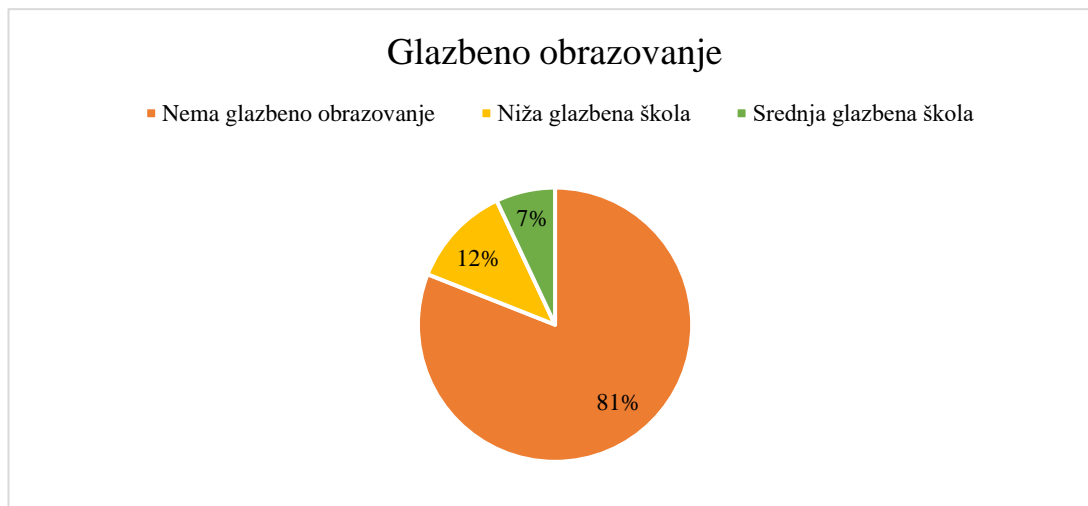

Grafikon 2. Podružnice Učiteljskog fakulteta

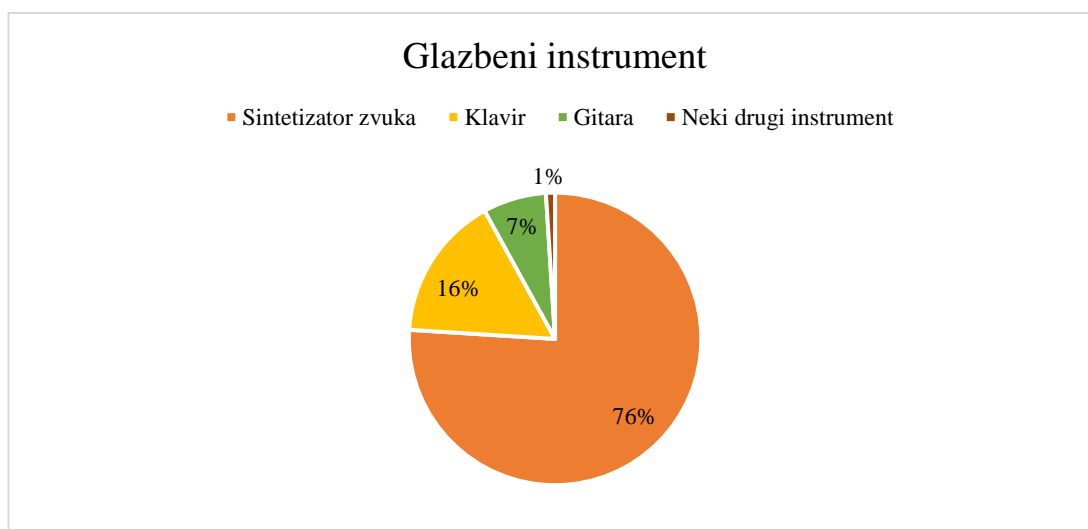

Budući da se utvrđuje mišljenje studenata o kompetenciji vođenja nastave Glazbene kulture, ispitano je glazbeno obrazovanje studenata prije studiranja. Od ukupnog uzorka (N=172), 140 studenata nema glazbeno obrazovanje, 20 je završilo nižu glazbenu školu, a 12 studenata može se pohvaliti sa završenom srednjom glazbenom školom (Grafikon 3.). Po tome možemo zaključiti da je većina studenata jedino glazbeno obrazovanje, uzimajući u obzir glazbeno opismenjavanje, dobila za vrijeme studija. Na studiju 130 studenata sviralo je sintetizator zvuka, 28 studenata sviralo je klavir, a 13 ih je sviralo gitaru dok je jedna kolegica svirala neki drugi instrument (Grafikon 4.).

Grafikon 3. Glazbeno obrazovanje studenata prije studiranja

Grafikon 4. Glazbeni instrument na fakultetu

6.4. Mjerni instrument

Za istraživanje se koristio on line anketni upitnik *Mišljenje studenata završne godine učiteljskog studija o kompetenciji vođenja nastave Glazbene kulture u prva tri razreda osnovne škole*. Ispitanicima je na početku upitnika upućena zahvala na sudjelovanju u istraživanju te im je pojašnjen cilj istraživanja.

Prvi dio upitnika sadrži pitanja o osnovnim podacima studenata potrebnima za ovo istraživanje, spol, lokacija studiranja, razina glazbenog obrazovanja te glazbeni instrument koji su svirali na fakultetu. Drugi dio upitnika sastoji se od sedam pitanja s Likertovom skalom na koja su ispitanici odgovarali odabirom jednog od pet mogućih odgovora, odnosno stupnjeva koji se najbolje slagao s

njihovim stavom. Stupnjevi su kategorizirani od 1 do 5, i to po poretku „u potpunosti se ne slažem“, „ne slažem se“, „niti se slažem, niti se ne slažem“, „slažem se“ i „u potpunosti se slažem“. Pitanja se odnose na metodičke i glazbene kompetencije studenata. Treći i završni dio upitnika sastoji se od dva pitanja, jedan zatvorenog i jedan otvorenog tipa kojima se ispitivao budući rad studenata.

6.5. Postupak i obrada rezultata

Istraživanje je provedeno u srpnju 2020. godine, on line, zbog epidemiološke situacije u državi vezano uz virus Covid-19 sa studentima završne godine učiteljskog studija iz svih podružnica, Zagreb, Petrinja i Čakovec, Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Svim sudionicima istraživanja unaprijed je naglašeno da će se rezultati istraživanja koristiti samo za potrebe pisanja diplomskog rada te su bili upoznati s anonimnosti upitnika i povjerljivosti njihovih podataka.

Ovim istraživanjem on line anketnim upitnikom analiziralo se osobno mišljenje studenata završne godine Učiteljskog fakulteta o njihovim kompetencijama koje su stekli, a potrebne su za uspješno vođenje nastave Glazbene kulture u prva tri razreda osnovne škole. Podaci su obrađeni u statističkom programu *jamovi* te su analizirani kvantitativnom metodom. Posljednje pitanje obrađeno je kvalitativnom metodom. Mišljenje o kompetencijama ustanovilo se metodom deskriptivne statistike, izračunavanjem aritmetičke sredine, moda te standardne devijacije rezultata svih ispitanih studenata podijeljeno po mjestu studiranja i sveukupno. Također, određena je učestalost, odnosno frekvencija pojavljivanja rezultata.

6.6. Rezultati i rasprava

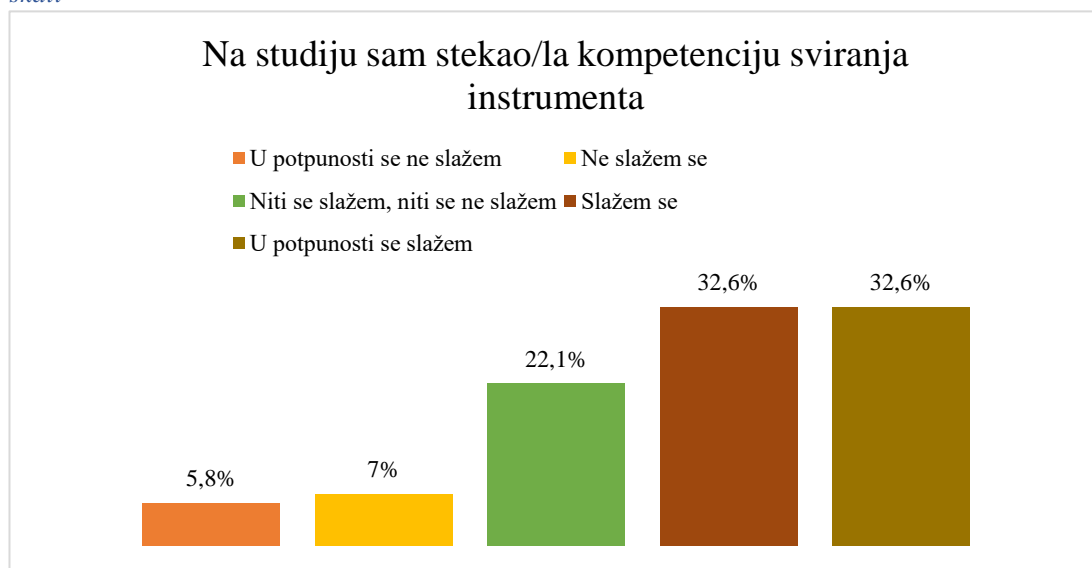
U tablici 1. prikazani su rezultati dobiveni deskriptivnom statistikom stavova studenata svih podružnica Učiteljskog fakulteta, Zagreb, Petrinja i Čakovec za prvo pitanje iz anketnog upitnika s Likertovom skalom. Tablica prikazuje broj uzorka, aritmetičku sredinu, mod, odnosno dominantnu vrijednost, standardnu devijaciju te minimum i maximum.

Tablica 1. Prikaz rezultata stavova studenata iz sva tri grada za prvo pitanje po Likertovoj skali

1. Na studiju sam stekao/la kompetenciju sviranja instrumenta.						
	N	M	D	SD	Min.	Max.
Zagreb	129	3,78	4,00	1,19	1	5
Čakovec	30	3,63	3,00	0,99	2	5
Petrinja	13	4,23	5,00	1,01	2	5
Ukupno	172	3,79	4,00	1,15	1	5

Studenti svih podružnica fakulteta slažu se s tvrdnjom stjecanja kompetencije sviranja glazbenog instrumenta tijekom studija (M= 3,79). Glazbeni instrumenti koje su ispitanici naučili svirati tijekom studija su sintetizator zvuka, klavir, gitara te flauta. Studenti iz Zagreba više su samokritični te se neki (7,75%) u potpunosti ne slažu s tom tvrdnjom no ipak dominantna vrijednost odabira studenata je 4,00. Ako zbrojimo rezultate stupnjeva 4 i 5 (65,2%), većina studenata slaže se (32,6%) ili se u potpunosti slaže (32,6%) s navedenom tvrdnjom da su tijekom studija stekli kompetenciju sviranja glazbenog instrumenta. 38 studenata, odnosno 22,1% niti se slaže, niti se ne slaže s tvrdnjom, a samo 7% studenata ne slaže se s tvrdnjom. Ovi rezultati potvrđuju prvu hipotezu: *Studenti su na studiju stekli kompetenciju sviranja instrumenta.*

Grafikon 5. Frekvencija odgovora ispitanika na prvo pitanje iz anketnog upitnika po Likertovoj skali

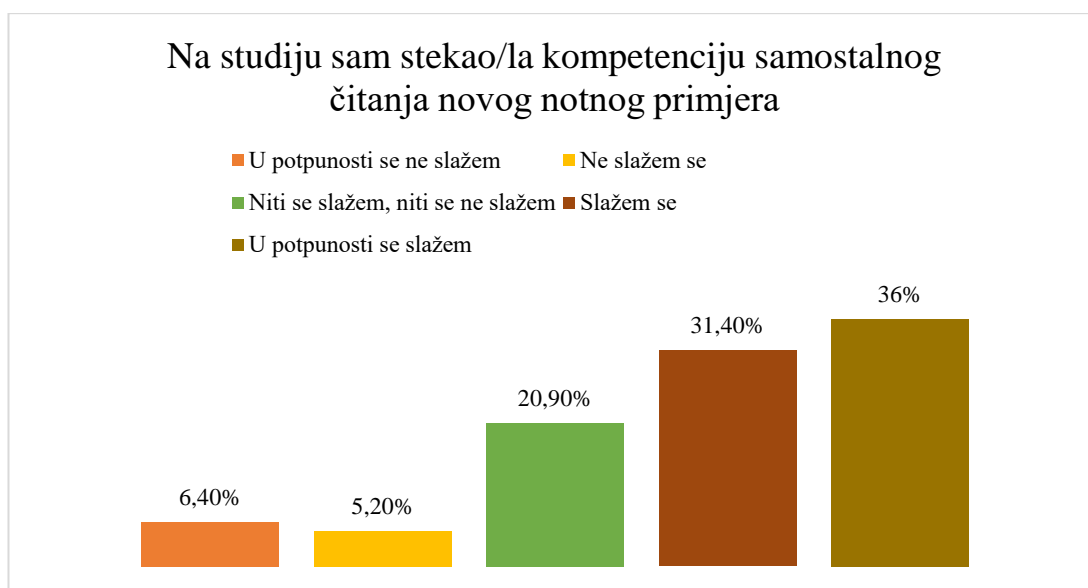
Tablica 2. prikazuje rezultate na drugo pitanje iz ankete po Likertovoj skali, a koji ispituje mišljenje o stjecanju kompetencije samostalnog čitanja novog notnog primjera.

Tablica 2. Prikaz rezultata stavova studenata iz sva tri grada za drugo pitanje po Likertovoj skali

2. Na studiju sam stekao/la kompetenciju samostalnog čitanja novog notnog primjera.						
	N	M	D	SD	Min.	Max.
Zagreb	129	3,87	5,00	1,20	1	5
Čakovec	30	3,60	3,00	1,07	2	5
Petrinja	13	4,31	5,00	0,75	2	5
Ukupno	172	3,85	5,00	1,16	1	5

Kao u prošlom pitanju, studenti Učiteljskog fakulteta slažu se s izjavom stjecanja kompetencije samostalnog čitanja novog notnog primjera (M=3,85). Zagrebački studenti jedini su koji su izabrali stupanj 1, u potpunosti se ne slažem, za ovaj stupanj i to njih 11, odnosno 6,4%. U grafikonu 6. vidi se kako je većina studenata, čak njih 116 (67,4%), podijeljena između stupnjeva 4 i 5, slažem se i u potpunosti se ne slažem, dok ih se 20 (11,6%) ne slaže i u potpunosti ne slaže s tvrdnjom iz čega zaključujemo da su ispitanici zadovoljni stečenom kompetencijom i svojim znanjem te potvrđujemo drugu hipotezu: *Studenti su na studiju stekli kompetenciju samostalnog čitanja novog notnog primjera.*

Grafikon 6. Frekvencija odgovora ispitanika na drugo pitanje iz anketnog upitnika po Likertovoj skali

U nastavku, tablica 3. prikazuje rezultate stavova ispitanika na treće pitanje iz upitnika: *Na studiju sam stekao/la kompetenciju analize sastavnica skladbi za slušanje u nastavi Glazbene kulture.*

Tablica 3. Prikaz rezultata stavova studenata iz sva tri grada za treće pitanje po Likertovoj skali

3. Na studiju sam stekao/la kompetenciju analize sastavnica skladbi za slušanje u nastavi Glazbene kulture.						
	N	M	D	SD	Min.	Max.
Zagreb	129	3,88	5,00	1,13	1	5
Čakovec	30	3,83	4,00	1,05	1	5
Petrinja	13	3,77	4,00	1,09	2	5
Ukupno	172	3,87	5,00	1,11	1	5

Studenti iz svakog mjesta studiranja najčešće su birali za svoj odgovor četvrtog stupnja ($M=3,87$). Ipak, sveukupna dominantna vrijednost je 5,00. Samo studenti iz Petrinje nisu izabrali prvi stupanj za navedenu tvrdnju, za razliku od studenata iz Zagreba, njih sedmero, i Čakovca, njih dvoje. 37 ispitanika niti se slaže, niti se ne slaže s navedenom tvrdnjom, 58 ih se slaže, a 59 ispitanika u potpunosti se slaže s tvrdnjom stjecanja kompetencije analize sastavnica skladbi za slušanje u

nastavi Glazbene kulture. Zbog takvih pozitivnih rezultata potvrđuje se treća hipoteza: *Studenti su na studiju stekli kompetenciju analize sastavnica skladbi za slušanje u nastavi Glazbene kulture.*

Grafikon 7. Frekvencija odgovora ispitanika na treće pitanje iz anketnog upitnika po Likertovoj skali

Nadalje, u tablici 4. rezultati deskriptivne statistike iz priloženih stavova studenata Učiteljskog fakulteta su sljedeći:

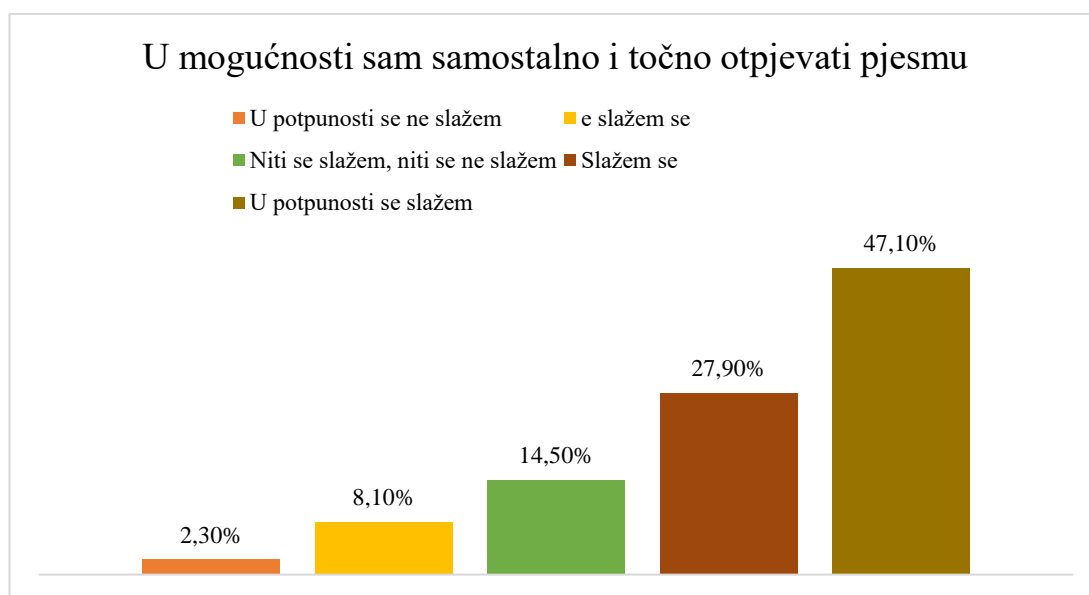
Tablica 4. Prikaz rezultata stavova studenata iz sva tri grada za četvrto pitanje po Likertovoj ljestvici

4. U mogućnosti sam samostalno i točno otpjevati pjesmu.						
	N	M	D	SD	Min.	Max.
Zagreb	129	4,16	5,00	1,09	1	5
Čakovec	30	3,83	4,00	1,05	1	5
Petrinja	13	4,00	4,00	0,91	2	5
Ukupno	172	4,09	5,00	1,07	1	5

Zagrebački studenti pokazuju samopouzdanje u svoje samostalno i točno pjevanje, čak njih 99 slaže se ili se u potpunosti slaže s tom tvrdnjom, a to nam pokazuju i dominantna vrijednost (5,00) te aritmetička sredina (M=4,16). Petrinjski studenti također pokazuju sigurnost u svoje pjevanje, od njih 13 samo ih je troje izabralo 2. i 3.

stupanj, odnosno ne slažem se te niti se slažem, niti se ne slažem, a ostatak je izabralo 4. i 5. stupanj, slažem se i u potpunosti se slažem. Studenti iz Čakovca također su samouvjereni u svoje pjevačke kompetencije, jedan ispitanik u potpunosti se ne slaže s tvrdnjom, a dvoje se ne slažu. Sedmero ispitanika niti se slaže, niti se ne slaže s navedenom tvrdnjom, a ostali ispitanici, njih 20, slaže se ili se u potpunosti slaže s tvrdnjom. Sveukupno zaključujemo da su studenti zadovoljni svojom kompetencijom samostalnog i točnog pjevanja te se četvrta hipoteza, *Studenti su u mogućnosti samostalno i točno otpjevati pjesmu*, potvrđuje.

Grafikon 8. Frekvencija odgovora ispitanika na četvrto pitanje iz anketnog upitnika po Likertovoj skali

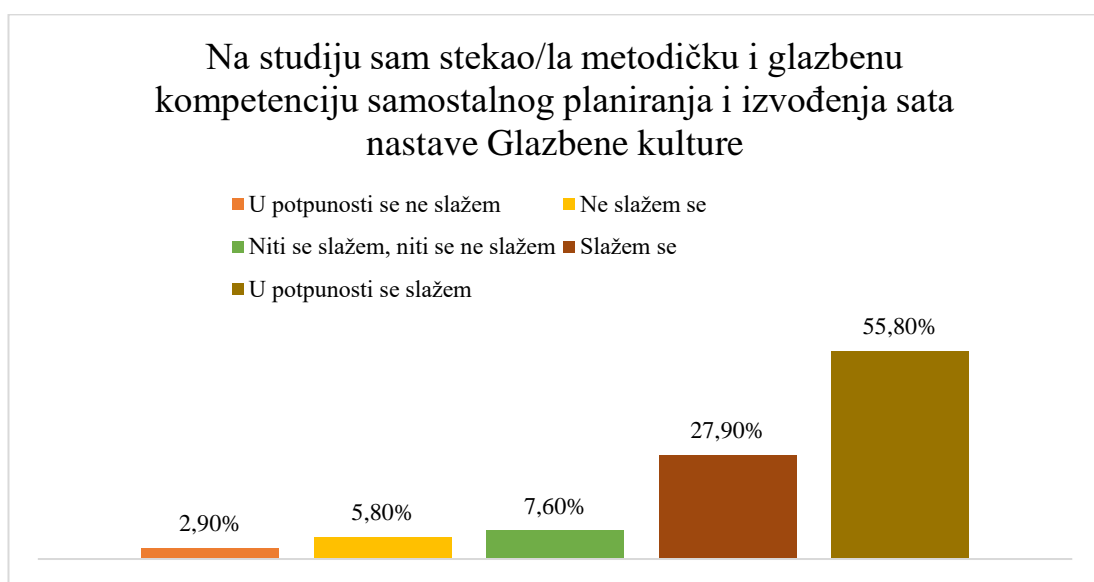
U tablici 5. prikazani su rezultati stavova ispitanika iz sva tri mjesta studiranja na peto pitanje iz anketnog upitnika s Likertovom skalom koje ispituje metodičku i glazbenu kompetenciju samostalnog planiranja i izvođenja sata nastave Glazbene kulture.

Tablica 5. Prikaz rezultata stavova studenata iz sva tri grada za peto pitanje po Likertovoj skali

5. Na studiju sam stekao/la metodičku i glazbenu kompetenciju samostalnog planiranja i izvođenja sata nastave Glazbene kulture.						
	N	M	D	SD	Min.	Max.
Zagreb	129	4,37	5,00	0,94	1	5
Čakovec	30	4,20	5,00	1,06	1	5
Petrinja	13	3,54	5,00	1,45	1	5
Ukupno	172	4,28	5,00	1,03	1	5

Iako su neki studenti izabrali najmanji stupanj, u potpunosti se ne slažem, studenti se slažu s tvrdnjom stjecanja metodičke i glazbene kompetencije samostalnog planiranja i izvođenja nastavnog sata Glazbene kulture na studiju ($M=4,28$). Tim rezultatima pridonosi i činjenica da je u svakom mjestu studiranja dominantna vrijednost, odnosno mod, 5,00. Čak 96 studenata u potpunosti se slaže s navedenom tvrdnjom, a 48 ih se slaže. 13 studenata niti se slaže, niti se ne slaže, a 10 ih se ne slaže. Samo 5 ispitanika u potpunosti se ne slaže s navedenom tvrdnjom. Peta hipoteza, *Studenti su na studiju stekli metodičku i glazbenu kompetenciju samostalnog planiranja i izvođenja sata nastave Glazbene kulture*, se potvrđuje.

Grafikon 9. Frekvencija odgovora ispitanika na peto pitanje iz anketnog upitnika po Likertovoj skali

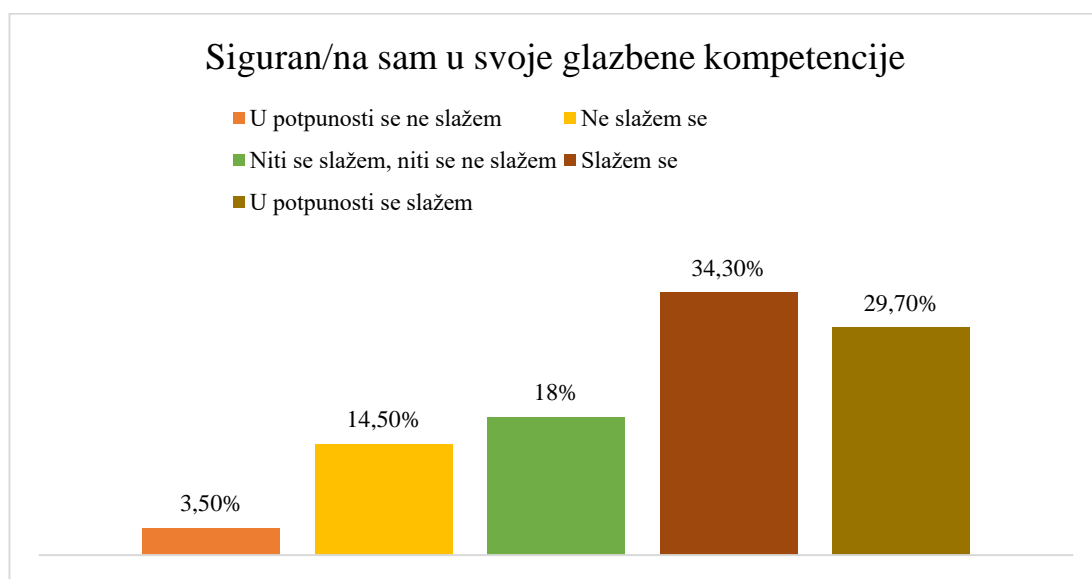
Rezultati sljedećeg pitanja ankete s Likertovom skalom, *Siguran/na sam u svoje glazbene kompetencije*, prikazani su u tablici 6.

Tablica 6. Prikaz rezultata stavova studenata iz sva tri grada za šesto pitanje po Likertovoj skali

6. Siguran/na sam u svoje glazbene kompetencije.						
	N	M	D	SD	Min.	Max.
Zagreb	129	3,80	4,00	1,13	1	5
Čakovec	30	3,50	4,00	1,22	1	5
Petrinja	13	3,46	3,00	1,05	2	5
Ukupno	172	3,72	4,00	1,14	1	5

Kako se u tablici jasno vidi, dominantna vrijednost je 4,00, a 59 studenata izabralo je četvrti stupanj, slažem se, te se zaključuje da se studenti slažu s tvrdnjom o sigurnosti u glazbene kompetencije ($M=3,72$). Niti jedan ispitanik iz Petrinje nije izabrao prvi stupanj, u potpunosti se ne slažem, za razliku od ispitanika iz Čakovca i Zagreba, kojih je 6. 25 ispitanika ne slaže se s navedenom tvrdnjom, a njih 31 niti se slaže, niti se ne slaže. Posljednja dva stupnja, slažem se i u potpunosti se slažem, izabralo je sveukupno 110 ispitanika. Stavovi upravo tih studenata potvrdili su šestu hipotezu: *Studenti su sigurni u svoje glazbene kompetencije.*

Grafikon 10. Frekvencija odgovora ispitanika na šesto pitanje iz anketnog upitnika po Likertovoj skali

Sljedeća tablica, tablica 7., prikazuje rezultate stavova ispitanika o utjecaju stečenog metodičkog i glazbenog znanja tijekom studiranja na njihove glazbene sposobnosti.

Tablica 7. Prikaz rezultata stavova studenata iz sva tri grada za sedmo pitanje po Likertovoj skali

7. Metodičko i glazbeno stečeno znanje tijekom studiranja nije utjecalo na moje glazbene sposobnosti.						
	N	M	D	SD	Min.	Max.
Zagreb	129	2,64	3,00	1,22	1	5
Čakovec	30	2,60	1,00	1,35	1	5
Petrinja	13	3,38	3,00	1,45	1	5
Ukupno	172	2,69	3,00	1,27	1	5

Budući da ovo pitanje nije postavljeno kao ostala pitanja, odnosno nije afirmativno, rezultati se analiziraju drugačije. Ispitanici ovog istraživanja niti se slažu, niti se ne slažu navedenom tvrdnjom ($M=2,69$). Dominantna vrijednost u Zagrebu i Petrinji je 3,00, dok je u Čakovcu 1,00. Čak 40 studenata slaže se ili se u potpunosti slaže s tvrdnjom da metodičko i glazbeno znanje koje su stekli u vrijeme studiranja nije utjecalo na njihove glazbene sposobnosti, dok se duplo više studenata, njih 80, ne slaže ili se u potpunosti ne slaže s tom tvrdnjom. Onih koji se niti slažu, niti se ne slažu s tom tvrdnjom je 52. Posljednja se hipoteza, *Metodičko i glazbeno stečeno znanje tijekom studiranja utjecalo je na glazbene kompetencije studenata*, odbacuje jer se nedovoljan broj studenata nije složio s ovom tvrdnjom.

Grafikon 11. Frekvencija odgovora ispitanika na sedmo pitanje iz anketnog upitnika po Likertovoj skali

U nastavku se ustanovila korelacija između određenih varijabli. Korelacija se testirala između jedne stalne, nezavisne varijable: Sigurnost u glazbene kompetencije, te tri različite, zavisne varijable: Mjesto studiranja, Glazbeno obrazovanje prije studija te Glazbeni instrument koji se svirao tijekom studija. Rezultati prvog testa korelacije su negativni, korelacija je nepotpuna te nije statistički značajna, odnosno sigurnost ispitanika u glazbene kompetencije nije povezana s mjestom studiranja u kojem su studirali (Pearsonov koeficijent, $r = -0,11$, a $p > 0,05$).

Tablica 7. Korelacija mjesta studiranja i sigurnosti u glazbene kompetencije

		Mjesto studiranja	Sigurnost u glazbene kompetencije
Mjesto studiranja	Pearson's r	—	
	p-value	—	
	N	—	
Sigurnost u glazbene kompetencije	Pearson's r	-0.110	—
	p-value	0.150	—
	N	172	—

Drugim se testom testirala korelacija između Sigurnosti u glazbene kompetencije i Glazbenog obrazovanja prije studija. Rezultati su sljedeći: postoji pozitivna, nepotpuna korelacija između dvije varijable te je povezanost statistički značajna ($r=0,412$, $p<0,001$) iz čega se može zaključiti da je sigurnost u glazbene kompetencije veća što je više glazbeno obrazovanje.

Tablica 8. Korelacija glazbenog obrazovanja prije studija i sigurnosti u glazbene kompetencije

		Glazbeno obrazovanje prije studija	Sigurnost u glazbene kompetencije
Glazbeno obrazovanje prije studija	Pearson's r	—	
	p-value	—	
	N	—	
Sigurnost u glazbene kompetencije	Pearson's r	0.412	—
	p-value	< .001	—
	N	172	—

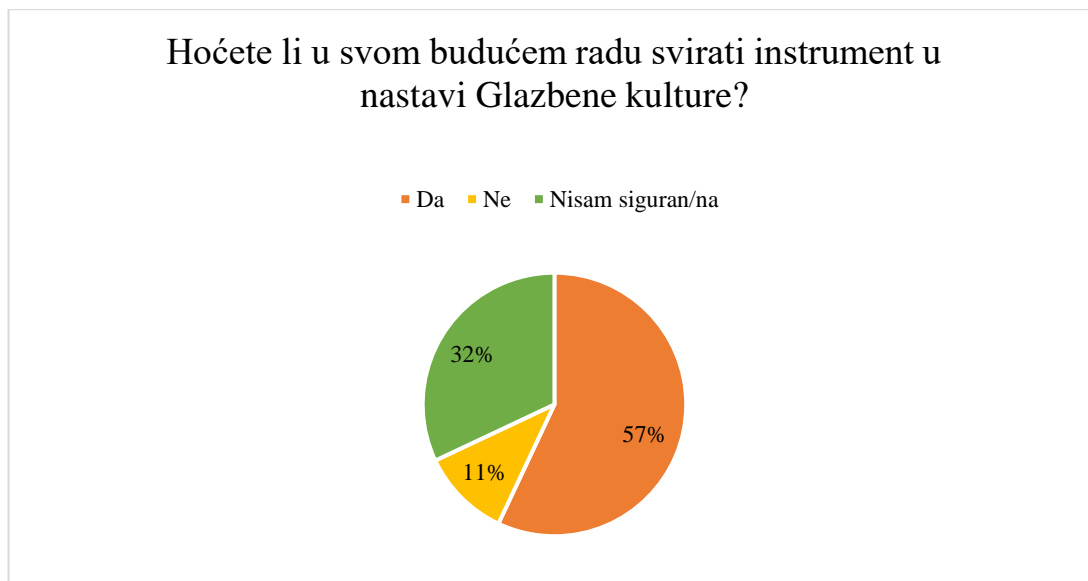
Rezultati posljednjeg testa ukazuju na pozitivnu, nepotpunu korelaciju između varijabli, Sigurnost u glazbene kompetencije i Glazbeni instrument koji se svirao tijekom studija, no povezanost nije statistički značajna ($r=0,127$, $p>0,05$).

Tablica 9. Korelacija glazbenog instrumenta koji se svirao tijekom studija i sigurnosti u glazbene kompetencije

		Glazbeni instrument koji se svirao tijekom studija	Sigurnost u glazbene kompetencije
Glazbeni instrument koji se svirao tijekom studija	Pearson's r	—	
	p-value	—	
	N	—	
Sigurnost u glazbene kompetencije	Pearson's r	0.127	—
	p-value	0.096	—
	N	172	—

Anketni upitnik završava pitanjima o budućem radu studenata. Na pitanje: *Hoćete li u svom budućem radu svirati instrument u nastavi Glazbene kulture?*, ispitanici su imali tri moguća odgovora, a to su: *Da*, *Ne* i *Nisam siguran/na*. Većina studenata, njih 98, potvrdno je odgovorila na pitanje. 19 studenata u svom budućem radu ne planiraju svirati glazbeni instrument, dok njih 55 nije sigurno.

Grafikon 12. Frekvencija odgovora ispitanika na pitanje o njihovom budućem radu

Sljedeće pitanje otvorenog tipa usko je vezano uz prethodno, a od ispitanika traži da obrazlože svoj odgovor na prethodno pitanje. Odgovori studenata vrlo su raznovrsni, no moguće je izdvojiti neke odgovore kojima je smisao isti ili sličan. Velik broj studenata spominje kvalitetu nastave Glazbene kulture te smatraju da sviranje instrumenta pridonosi tome. Upravo zato u budućem radu planiraju svirati instrument koji su naučili svirati tijekom studija. Neki studenti navode i ljubav prema glazbi uz kvalitetnu nastavu kao dodatan razlog za sviranje. Uz to, mnogo ispitanika ističe da se nisu bez razloga mučili tijekom studija kako bi naučili čitati note i svirati instrument da to odbace nakon što završe studiranje. Ima studenata koji planiraju svirati, ali ne svaki nastavni sat. Za to navode više razloga, a najčešći su kompliciranost određenih pjesama koje nisu spremni svirati iz straha te nemogućnost pripreme za svaki sat. Dvoje ispitanika želi i planira svirati, no iskazuju svoje nezadovoljstvo s nastavom metodike i glazbenog praktikuma na studiju. Smatraju da su studenti pod prevelikim pritiskom i stresom, ali shvaćaju da je sviranje važan dio kvalitetne nastave Glazbene kulture pa iz tog razloga ipak planiraju svirati. Jedna studentica bi voljela i planira svirati, ali navodi svoj strah od sviranja, ne želi se osramotiti pred učenicima.

Studenti, nadalje, spominju problem opremljenosti škola. Zanimljivo je primijetiti kako su studenti naveli isti razlog u obrazloženju svog odgovora, dok su u prethodnom pitanju odabrali različite odgovore. Neki studenti su automatski

odustali od sviranja upravo zbog općeg problema - loše opremljenosti škole, dok su ostali otvoreni prema mogućnosti sviranja ako će im škola moći priskrbiti instrument. Jedna studentica objašnjava kako želi svirati u budućem radu, ali upozorava na problem s kojim se susretalo više studenata tijekom studiranja, a to je loše ili krivo napisan notni zapis u udžbeniku koji studenti nisu bili kompetentni sami ispraviti te su morali tražiti pomoć od voditelja vježbi metodike Glazbene kulture. Studentica izražava strah od takvih situacija u budućnosti gdje neće moći sama ispraviti ili neće biti ni svjesna da je notni zapis pogrešno napisan pa pjesmu neće točno odsvirati učenicima. Sličan razlog navodi još jedan ispitanik koji ukazuje na nedostatak notnog zapisa s ljestvicama i kadencama u udžbeniku pomoću kojih su studenti naučili svirati za vrijeme studija te je to razlog zašto neće svirati u budućem radu. Vezano uz nastavu na studiju, više ispitanika ne planira i ne želi svirati u svom radu jer smatraju da nisu dobili adekvatno znanje na fakultetu. Neki od njih navode kako su imali loša iskustva s profesorima što je uvelike utjecalo na njihovu odluku o sviranju. Također, nekoliko studenata zabrinuto je za buduće generacije studenata Učiteljskog fakulteta zbog loše izvedbe i povezanosti između nastave Glazbenog praktikuma i Metodike Glazbene kulture te se nadaju da će se taj problem uskoro ispraviti.

Slijedom navedenog, ispitanici navode problem opsežne pripreme za sat Glazbene kulture uz pripremu za sve ostale predmete te smatraju da je to nepotreban dodatan posao. Također, neki su izrazili zbunjenost zbog „guranja“ sviranja instrumenata kad u današnje vrijeme imamo odličnu tehnologiju pomoću koje se učenicima može priskrbiti i više nego dovoljno kvalitetna nastava Glazbene kulture. Jedan ispitanik kao razlog svojeg negativnog odgovora daje primjer svih učitelja i učiteljica koji ne sviraju na nastavi Glazbene kulture, s kojima su se studenti susreli i na vježbama metodike Glazbene kulture, a koji bi studentima trebali biti uzor. Najčešći razlog koji su studenti navodili, koji ne planiraju svirati u nastavi, jest ipak nesigurnost u svoje glazbene kompetencije. Jedan ispitanik očekuje posao u predmetnoj nastavi pa mu u tom slučaju sviranje neće biti potrebno, dok se jedan ispitanik planira baviti glazbom i nastaviti školovanje na akademiji.

7. ZAKLJUČAK

Profesori glazbe i glazbeni pedagozi slažu se kako je satnica glazbenih kolegija na učiteljskom studiju premala. Učenje glazbe, odnosno glazbeno opismenjavanje je preopširno i prezahtjevno da bi se samo preletjelo preko osnova. Potrebno je više vremena da se kvalitetno nauči, a i kako bi samim studentima bilo lakše. Mnogi na studiju prvi puta uče glazbu na toj razini. Kad bi se glazbeni kolegiji proširili na sve ili prve četiri godine studija, studentima možda ne bi bilo toliko stresno na vježbama Metodike glazbene kulture. Usprkos tome, studenti učiteljskog studija na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu zadovoljni su svojim glazbenim kompetencijama te se osjećaju sigurno i samopouzdana. Istraživanje je provedeno na 172 studenata iz Zagreba, Čakovca i Petrinje.

Rezultati istraživanja su pozitivni. Studenti su potvrdili čak šest hipoteza, dok su jednu, i posljednju, hipotezu, *Metodičko i glazbeno stečeno znanje tijekom studiranja utjecalo je na glazbene kompetencije studenata*, opovrgnuli. Ispitanici su uzbuđeni zbog svog budućeg rada, vesele se sviranju instrumenta u nastavi Glazbene kulture. Smatraju da su u učenje te sposobnosti dali previše truda da bi to jednostavno zanemarili i zaboravili te su uvjereni kako će učenici bolje reagirati na nastavu glazbe ako će svirati. Neki upozoravaju na poželjne i potrebne promjene na studiju što se tiče glazbenih kolegija i njihove povezanosti. Smatraju da profesori i mentori, odnosno voditelji vježbi nisu usklađeni na vježbama Metodike glazbene kulture te svaka metodička grupa odrađuje vježbe na drugačiji način, ovisno o tome tko im vodi vježbe. Također, profesori koji vode Glazbeni praktikum, ali različiti instrument, nisu povezani i ne odrađuju sadržaj kolegija jednako te neki studenti, kad dođe vrijeme za vježbe iz Metodike, ostanu zakinuti. Shvaćaju alarmantnost tog problema i nadaju se da će se taj problem ubrzo riješiti kako buduće generacije ne bi prolazile studij s istim problemima. Spominju i količinu stresa koji je prisutan zbog treme od sviranja na javnim satima. Nekima je to bio jedan od razloga zašto u budućem radu ne žele svirati.

Potvrdila se i korelacija između glazbenog obrazovanja prije studija i sigurnosti u glazbene kompetencije iz čega se zaključuje kako su studenti sigurniji u svoje glazbene kompetencije ako su prije studija završili neku razinu glazbenog obrazovanja što ne iznenađuje. Već se utvrdilo da je nastava glazbe zahtjevna te

je sigurno tim studentima lakše obavljati obveze vezane uz glazbene kolegije na studiju kad su to već naučili prije.

Možemo se složiti s većinom studenata koji su mišljenja da su na studiju stekli sve one kompetencije koje su potrebne da budu dobri, ako ne i izvrsni, učitelji. Uz naporan i kontinuiran rad i trud može se postići puno toga. Profesori na studiju i mentori u školama potrudili su se proslijediti što više svog znanja kako bi bez prevelikog straha budući učitelji ušli u razred pred djecu, s njima radili i prosljeđivali dano znanje.

LITERATURA

1. Atanasov Piljek, D. (2007) *Suvremeni metodički pristup nastavi glazbe u prva tri razreda primarnog obrazovanja – spoj tradicije i novih nastavnih strategija*. U: Glas i glazbeni instrument u odgoju i obrazovanju, Vrandečić, T., Didović, A., Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, ECNSI
2. Bilić, V., Bašić, S. (2016) *Odnosi u školi: prilozi za pedagogiju odnosa*. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
3. Bognar, L., Matijević, M. (2002) *Didaktika*. Zagreb: Školska knjiga
4. Bratanić, M. (1990) *Mikropedagogija: interakcijsko-komunikacijski aspekt odgoja*. Zagreb: Školska knjiga
5. Bratanić, M. (1997) *Susreti u nastavi*. Zagreb: Školska knjiga
6. Bruner, J. (2000) *Kultura obrazovanja*. Zagreb: Educa
7. Dobrota, S. (2012) *Uvod u suvremenu glazbenu pedagogiju*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu
8. Dobrota, S. (2016) *Stavovi studenata prema umjetničkoj glazbi i glazbenoj nastavi*. Školski vjesnik, Hicela, I., Split, 65, 33-47.
9. Đuranović, M., Klasnić, I., Lapat, G. (2012) *Pedagoške kompetencije učitelja u primarnom obrazovanju*. Život i škola, Mlinarević, V., Osijek, 59 (29), 34-44.
10. Glasser, W. (1999) *Nastavnik u kvalitetnoj školi*. Zagreb: Educa
11. Matanović, J. (2018) *Kompetencije učitelja u poučavanju glazbene kulture u osnovnoj školi*. Diplomski rad. Rijeka: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci
12. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (2006) *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. Zagreb
13. Ministarstvo znanja i obrazovanja (2019): „Nacionalni kurikulum predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost“. Zagreb
14. Nikolić, L., Ercegovac-Jagnjić, G. (2008) *Uloga glazbenih sposobnosti u glazbenom obrazovanju učitelja primarnog obrazovanja*. U: Glas i glazbeni instrument u odgoju i obrazovanju, Vrandečić, T., Didović, A., Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, ECNSI

15. Nikolić, L. (2018) *Stavovi o glazbenom obrazovanju kao čimbenik glazbenog obrazovanja budućih učitelja*. *Metodički ogledi*, Zagorac, I., Zagreb, 24 (2), 39-55.
16. Rosandić, D. (2013) *Obrazovni kurikulumi, standardi i kompetencije*. Zagreb: Naklada Ljevak
17. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (2020) *Silab integriranog preddiplomskog i diplomskog učiteljskog studija – učiteljski studij*. Preuzeto 29.7.2020. s https://www.ufzg.unizg.hr/wp-content/uploads/2020/03/US903_CORE.pdf
18. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (2020) *Silab integriranog preddiplomskog i diplomskog učiteljskog studija – učiteljski studij s engleskim ili njemačkim jezikom*. Preuzeto 29.7.2020. s https://www.ufzg.unizg.hr/wp-content/uploads/2020/03/US835_CORE.pdf
19. Strugar, V. (2014) *Učitelj između stvarnosti i nade*. Zagreb: Alfa
20. Svalina, V. (2015) *Kurikulum nastave glazbene kulture i kompetencije učitelja za poučavanje glazbe*. Osijek: Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku. Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku
21. Šulentić Begić, J. (2013) *Kompetencije učitelja primarnoga obrazovanja za poučavanje glazbe*. *Život i škola*, Mlinarević, V., Osijek, 59 (29), 252-269.
22. Šulentić Begić, J. (2016) *Glazbene kompetencije studenata učiteljskog studija*. *Napredak*, ur. Šetić, N., Zagreb, 157 (1-2), 1-14.

Izjava o samostalnoj izradi rada

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogeg vlastitog rada, uz preporuke i savjetovanje s mentoricom. Rad se temelji na mojim istraživanjima te se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da bilo koji dio rada krši bilo čija autorska prava. Također, nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica:

U Zagrebu,
